

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 50

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:

Enostolpna petina vrsta
malih oglasov po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglas nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 5.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri jutraj.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravnštva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.363, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Zaupnica.

»Difficile est saturam non scribere.«

Koncem preteklega tedna smo brali v »Jutru« zaupnico na naslov dr. Žerjave, ki so mu jo napisali takozvani »napredni obrtniki. Mogoče je bila napisana tudi v imenu »naprednih« trgovcev, česar se pa ne spominjamo več čisto natančno. Toda to je postranska stvar. Glavno je, da so napisali slovenski »napredni« obrtniki dr. Žerjavu zaupnico, kjer mu obljubljajo večno zvestobo in udanost.

Mi s to zaupnico popolnoma soglašamo! Soglašamo zato, ker se dobro spominjamo dobe, ko je sedel dr. Žerjav v imenu JDS na Bleiweisovi cesti. Takrat se je slovenskim trgovcem in obrtnikom godilo tako dobro kakor še nikdar ne prej ne pozneje. Izvoz je bil neomejen in izvoznice so bile tačas popolnoma neznane stvari! Namreč večini trgovcev in obrtnikov neznana stvar. Nekateri so že vedeli, kaj je to, ampak ne vsi. Potem je začela delati svoje skoje valuta. To je bila mednarodna zadeva, na katero naša vlada, naša trgovina in naša obrt niso imeli prava nobene upliva. Ta je skakala vedno navzdol. Blagovne cene pa so bežale pred temi skoki vedno navzgor. Tako je bilo takrat, ko je vodil slovensko trgovsko in obrtno politiko g. dr. Žerjav.

Uradniki so pa stekali. Blagovne cene vedno višje, plače pa neizpremenjene. To je moralo pripeljati do občutne gospodarske krize. Ljudje so hoteli jesti, hoteli so biti oblečeni, hoteli so imeti zakurjene sobe, ampak za vse te reči ni bilo denarja. Takrat se je pojavil med nami naš veliki finančni ženij in je dekretiral iz palače na Bleiweisovi cesti:

»Jaz ne bom dal uradnikom več denarja, niti papirnatega ne. Ampak zapovem gospodom trgovcem in obrtnikom, da prodajajo svoje blago samo za 25 odstotkov dražje od fakturiranih cen.«

Ta ferman je obveljal in trgovci in obrtniki so gledali. Tako debelo gledali, kakor da imajo namesto oči avtomobilске svetilke. »Faktura od 1. 1919. — valuta od 1. 1919. — 25 odstotkov pribitka — kje in kako in kdaj in s čim bomo pa sedaj naročili novo blago? — tako so se vpraševali. Za prvi izkupiček bomo naročili namesto polne stelaže blaga samo še pol stelaže — za drugi izkupiček le še četrt stelaže — tretji izkupiček pa še za enega »črne« ne bo — kako bomo pa trgovali in obratovali naprej? Kdor pa ni hotel ali mogel razumeti te čudne finančne modrosti, da se da z zlatom nakupljena stelaža napolniti zopet s papirjem, ta je moral ali v arest ali pa plačati težko denarno globo. Glej »Uradni list« iz te dobe!

To finančno modrost so razumeli samo »napredni« obrtniki. Zato so poslali pretekli teden dr. Žerjavu zaupnico.

Mi seveda s to zaupnico popolnoma soglašamo... Kajti s papirjem plačati to, kar je moral ves svet plačevati z zlatom, to je višje finančne modrosti!

Toda to so stari spomini. Mi pa, ki smo mladi in čili, imamo rajše zlatlo sedanjost. In v zlati sedanjosti se je dogodilo sledeče:

V Ljubljani imamo bolniško blagajno in pokojninski zavod. Ta dva zavoda imata lepo reč slovenskega denarja. S tem denarjem sta hotela oba zavoda skupno zidati v Ljubljani nasproti palače deželnega sodišča lepo in moderno palačo. Ta palača bi bila veljala nekakih 60, vsled izboljšanja valute pa mogoče tudi nad 100 milijonov kronic.

Za zgradbo take palače je pa treba opeke, peska, železa, cementa, apna itd. Lepo delo bi bili dobili ključavničarji, mizarji, zidarji, tesarji, kleparji, inštalaterji, kroveci in vseh tistih 25 ali koliko obrti, kar jih je zapopadenih pri stavbah. Slovenski obrtniki bi bili torej prav lepo zaslužili in zaslužili bi bili tudi njihovi delavci. Jugokrona sicer ni dolar, ampak če jih je 100 milijonov, je že nekaj. Kar naenkrat pa je prišel ferman, da se s slovenskim denarjem ta slovenska palača ne sme zidati!

To je bil za slovenske obrtnike silen gospodarski udarec. Dovoljeno je bilo namreč sijajne palače postaviti le neke boljše vrste kurnik, ki ne bo poraben ne za to, ne za to. Delo se je skrajšalo, slovenski obrtniki pa so začeli debelo gledati. Kakor da bi imeli namesto oči avtomobilске svetilke,

Veliki protektor slovenske trgovine in obrti je namreč kot minister določil, da se mora ves slovenski bolniški in zavarovalniški denar centralizirati principijelno v Belgradu, začasno pa »žerjavizirati« v Zagrebu. »Žerjavizirana« gospoda v Zagrebu pa je odločila, da Ljubljana ne potrebuje lepe palače za 100 milijonov, ampak za Ljubljano je dober priprost betlehemski hlevček.

Ko so ljubljanski »napredni« obrtniki zvedeli za to veselo novico, so sprva pobesili svoje glave, potem pa so jih ponosno dvignili in napisali dr. Žerjavu — zaupnico...

Mi s to zaupnico, kakor rečeno, popolnoma soglašamo. Če hoče kdo sam kaj imeti, zakaj bi mu bili mi nevoščljivi? To bi ne bilo lepo!

Boj za Jovanovićevo vlado še traja.

KRIZA BO REŠENA V DVEH DNEH. — PAŠIČEV NAPOR. — VOLIVNI MANDAT JOVANOVIĆEVI VLADI ZAGOTOVLJEN. — VLOGA SLOVENSkih IZDAJALCEV.

Belgrad, 21. julija. (Izv.) Kakor smo napovedali, so naporu Pašić-Pribičevićeve kliče proti Jovanoviću zavlekli definitivno rešitev za eden ali dva dni. Sicer bi bila kriza že rešena danes. Pašićevi naporu so večji kot se je pričakovalo. To pa je razumljivo, ker ne gre le za to, ali se bo Pašić odstranil le z vlade in se zruši ves njegov sistem, tempak tudi ali bo še ostal vodja radikalne stranke in kot tak vplivna oseba, čeprav ne bi bil več na vladi. Glede prvega se je Pašić že pomiril, ker je gotov, da so za to že vse nade poslabšane. Glede drugega pa se nadaljuje boj v radikalni stranki sami. V njej obstojata dve struji; prva je Jovanovićeve, ki ima danes že znatno premoč. Z njim je večina ministrov, vsi poslanci iz Vojvodine, Črnogore, južne Srbije, Hrvatske in kmečki poslanci iz Srbije, pod Rankovićevim in Dodićevim vodstvom. Ta struja ima jasne poglede na politiko v naši državi, ki mora biti usmerjena v pravcu sporazuma s Hrvati in Slovenci. Druga struja je Pašićeva, ki zastopa velesrbsko hegemonijo in smatra Slovence in Hrvate za podjarmljene narode, napram katerim se mora voditi politika okupacije. Tej struji pripadajo tudi Pribičevići in Žerjavovi. Samostojni demokratije. Izmed sedanjih ministrov pripadajo tej struji Slavko Miletić, Krsto Miletić, Kojić, Janjić, Janković in Laza Marković. Zanimivo je, da pristaši obeh struj zatrjujejo, da hočejo obdržati edinstvo stranke. Vendar mislijo v političnih krogih, da bo to nemogoče, ker Marković in drugi izjavljajo, da bodo šli v opozicijo proti vladi g. Jovanovića in da bosta Pribičević in Žerjav ustanovila novo, čisto velesrbsko stranko, ki bo za amputacijo Hrvatov in Slovencev. Njihova borbenost ost pa vedno bolj pada. Gotovo pa je, da bi postali skrajno ponižni, če bi dobili zagotovilo, da se ne bo postopalo proti nim, ki jih javno mnenje obdoljuje korupcije. Tudi Pašić bi popustil, če bi dobil zagotovilo, da se ne bodo vršile preiskave proti njegovemu sinu Radetu radi korupcije. Tekom včerajšnjega in danjšnjega dne so njegovi ožji prijatelji pri posameznih voditeljih opozicije o tem poizvedovali. Jasno je, da je Jovanovićevega zmaga popolna; to priznavajo vsi dobri poznavalci parlamentarnih razmer, tudi oni, ki so proti g. Jovanoviću.

Belgrad, 21. jul. (Izv.) V položaju so danes nastopili važni momenti, ki so odločilni za bodoči Jovanovićeve kabinet. Na današnji avdijenci pri kralju, ki je trajala od pol 11 do pol 12 je dobil Jovanović od vladarja zagotovilo, da bo njegova vlada, če ne bo mogla delovati v parlamentu, dobila volivni mandat. To zagotovilo je dobil zato, da se že vnaprej izpodbijejo vse intrige. Položaj g. Jovanovića je zdaj absolutno čvrst in ga noben napor ne more več omajati.

OPOZICIONALNI BLOK IN JOVANOVIĆEVA VLADA.

Belgrad, 21. julija. (Izv.) Ožji in širši opozicionalni blok je imel danes več sestankov. Od HRSS je prisostvoval Pavle Radić, Jalžabetić in Kirin. V popolnem soglasju so bile določene smernice bodoče politike. Konstatiralo se je, da so uspehi opozicije v borbi proti korupciji

V najnovejši dobi pa smo zagledali na voglih ljubljanskih ulic plakate, ki oznanjajo celemu svetu, da bo tudi letos v Ljubljani veleselj. Tega naznanila se je vsa »napredna« javnost tako razveselila, z dr. Žerjavom vred, da so od samega veleselja začeli kar pokati. Pokali so na Gorenskem, pokali so po ljubljanskih ulicah. Pokali so kar vse vprek in pokali so tako, da se je slišal odmev celo v inozemstvo.

Takrat so slišali pokanje tudi slovenski »napredni« obrtniki. Pa so šli in so napisali dr. Žerjavu — zaupnico. Tako spretno kot dr. Žerjav še nikdar ni nihče organiziral uvoda v ljubljanski veleselj in zato se tudi mi zaupnici »naprednih« obrtnikov pridružujemo in kličemo iz globine svojega srca:

Žerjav je doigral — Žerjav naj gre!

veliki. Odločilni nastopi opozicionalnega bloka so dovedli do tega, da je pričakovati skorajšnje odprave gnilih razmer, ki so jih povzročili politiki, ki skrbje le za svoj žep. Opozicija je na stališču, da je treba čimprej ustvariti novo situacijo, ker jo prebivalstvo že željno pričakuje. Vendar je treba naglasiti, da to odlaganje ne slabi opozicije, ker bo razčiščenje tem temeljiteje. Nobeni naporu ne morejo več odvrniti reševanja krize od smeri, ki gre za sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci.

POSVETOVANJA POETIKOV.

Belgrad, 21. jul. (Izv.) Danes je prišel v Belgrad Nastas Petrović in se je posvetoval z dr. Korošcem. Petrović stoji odločno na svojem stališču in podpira opozicionalni blok, da se ustvari kooperacija med Jovanovićem in opozicionalnim blokom. Nastas Petrović je konferiral tudi z Davidovićem in Jovanovićem ter drugimi svojimi prijatelji.

Belgrad, 21. jul. (Izv.) Danes je dolgo razpravljaj g. Davidović v imenu opozicije z g. Jovanovićem o položaju, ki se za Jovanovića dobro razvija. Njegov položaj v radikalnem klubu je vedno jačji, vrste njegovih pristašev se večajo, ker Jovanović hoče priti pred parlament čvrst. Korak do zmage na celi črti pa bo naredil v sredo v klubu. G. Jovanović je namreč obvestil člane glavnega odbora radikalne stranke, naj pridejo v četrtek v Belgrad. Če bi se pa pokazalo, da bi med člani glavnega odbora prevladale intrige, se ne bo čakalo četrtkovne seje, ampak se bo že v sredo ustvaril nov položaj, ker je situacija za Jovanovića že dozorela in lahko vsak nadaljnji razvoj prekine in predloži že listo svojega kabineta v podpis.

Belgrad, 21. jul. (Izv.) V popolnem sporazumu med Jovanovićem in voditelji opozicionalnega bloka so že določene glavne točke programa vlade g. Jovanovića.

MINISTER SRSKIČ NA DVORU.

Belgrad, 21. julija. (Izv.) Minister Srskić je ob priliki svojih razgovorov izjavil Jovanoviću, da se bo pokoril volji vladarja. Zato je bil sprejet v avdijenci, kjer se je lahko prepričal, kako mu je treba nastopati. Po današnji avdijenci se smatra, da bo tudi Srskić z ostalimi poslanci iz Bosne in Hercegovine podprl akcijo g. Jovanovića, ki bo v korist državi in ljudstvu.

»KOROŠKA JE TREBA UBITI.«

Belgrad, 21. julija. (Izv.) Dr. Edo Lukinić, nositelj Franc-Jozefovega reda, je napisal v današnji »Reči« članek: »Pop Korošec hoče razcepiti vse državotvorne stranke, ker misli, da bo mogel izvesti svoje temne načrte.« V članku mgoli napadov, vendar je bistvo članka, da je Korošec nevaren politik, ki je razbil demokratsko stranko, sedaj hoče še radikalno in Radićevu. Lukinić prosi radikale, naj nikar ne zapuste Pribičevićevih demokratov; obenem grozi Lukinić dr. Korošču. Zato zdaj razumejo v Belgradu vest, ki je izšla v današnji »Pravdi«: »Včeraj so nekatere ugledne osebnosti obvestile gosp. Korošca, da je ožji odbor neke organizacije sklenil, da je treba Korošca ubiti!«

Pri tej priliki moramo gg. Lukiniću in Žerjavu povedati, da se nobena juha tako vroča ne sne, kot se skuha!

PRIJATELJSKI NASVET PAŠIČU.

Belgrad, 21. jul. (Izv.) Včeraj je nastalo med Pašićevimi pristaši veliko nerazpoloženje in ogorčenje proti Jovanoviću, ker je Pašić dobil od radikalnega prvaka in vladarjevega prijatelja, uglednega politika Ace Stanojevića pismo, kjer ta Pašiću priporoča, naj zapusti svoje mesto. Vodstvo naj prepusti Jovanoviću, ki je mlajši in bo lahko bolj nadziral delo svojih ministrov.

PRED VRATI...

Belgrad, 21. julija. (Izv.) Jovanoviću je danes pretela velika nevarnost, da ne bo prodril s svojo akcijo. V Belgrad sta namreč prišla dva voditelja Stefanovićeve radikalov, politični velikan Grafenauer in arhitekt Kregar. Ta dva zahtevata, da se razpišejo volitve pod Žerjavovim predstvom v Sloveniji. Jovanović se je tega odločnega napada ubranil s tem, da obeh možakov sploh sprejel ni, marveč ju pustil čakati pred vrati.

POMILOSTITVE NA OGRSKEM.

Budimpešta, 21. julija. (Izv.) Državni upravitelj Horty je pomilostil udeležnike pri zadnjem Karlovem puču. Pomilostena sta med drugimi tudi grof Andrassy in bivši minister dr. Gratz.

Borzna poročila.

Dne 21. julija 1924.

ZAGREBSKA BORZA.

Na deviznem in valutnem trgu je bil danes promet jako velik, blaga veliko na razpolago, tendenca slaba. Po borzi se položaj ni izpremenil. Na efektivnem trgu je bilo mnogo blaga, tendenca slaba.

Devize in valute.

(V oklepaju tečaji z dne 18. julija.)

Dunaj 0.1184 do 0.1204 (0.1187 do 0.1207), Italija 3.6215 do 3.6515 (3.622 do 3.652), London 367.86 do 370.86 (368.50 do 371.50), New York 83.70 do 84.70 (83.90 do 84.90), Pariz 4.25 do 4.40 (4.31 do 4.36), Praga 2.498 do 2.528 (2.4983 do 2.5283), Curih 15.41 do 15.51 (15.34 do 15.44), efekt. dolarji 82.75 do 83.75 (82.80 do 83.80).

Vrednostni papirji.

Hrvatska eskomptna banka, Zagreb 1625 do 127; Hrv. slav. zem. hipot. banka, Zagreb 62; Jugoslavenska banka, Zagreb 114 do 116; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 220 (povpraševanje); Prva hrvatska štedionica, Zagreb 915 (povpraševanje); Slavenska banka d. d., Zagreb 110; Srpska banka, Zagreb 139 do 140; Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb 110 do 119; Hrv. slav. d. d. za ind. šečera, Zagreb 1000 do 1005; Narodna šumska industrija, Zagreb 82.50; Našica 89; Guttman 775; Slavonija 94; Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 510; Združene papirnice, Vevče 140 do 145; 7 odstotno drž. investicijsko posojilo 65 do 65.75; Vojna odškodnina 122 do 123.

CURIŠKA BORZA.

(V oklepaju tečaji z dne 19. julija.)

Belgrad 6.50 (6.50), Berlin 1.30 (1.31), Budimpešta 0.0068 (0.0069), Italija 23.62 (23.60), London 24 (23.98), New York 547.50 (548), Pariz 28.25 (28), Praga 16.25 (16.27), Dunaj 0.00772 (0.007725).

DUNAJSKA BORZA.

Effekt: Alpine 379.500, Greinitz 127.000, Kranjska industrijska družba 660.000, Trboveljska družba 410.000, Hrvatska eskomptna banka 102.000, Leykam 149.000, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 50.000, Avstrijske tvornice za dušik 177.000, Guttman 800.000, Mundus 710 tisoč, Slavex 201.000, Slavonija 75.000.

Devize: Belgrad 836 do 840, Budimpešta 0.8625 do 0.8825, Kodanj 11.280 do 11.320, London 311.200 do 312.200, Milan 3049 do 3061, New York 70.935 do 71.185, Pariz 3677 do 3693, Varšava 13.550 do 13.650.

Valute: dolarji 70.460 do 70.860, angleški funt 309.400 do 311.000, francoski frank 3670 do 3700, lira 3060 do 3080, dinar 835 do 841, češkoslovaška krona 2092 do 2108.

PRASKA BORZA.

Devize: Lira 146.75, Zagreb 40.1750, Pariz 171, London 148.80, New York 33.95.

Sedanja kriza in zapadna Evropa.

Belgrad, 21. julija. (Izv.) Sedanja kriza, ki je vsled svoje orientacije napram sporazumu med Slovenci, Hrvati in Srbi težja kot katerakoli dosedanja, je vzbudila tudi v inozemstvu mnogo zanimanja. Povsod v inozemstvu, kjer se nahajajo prijatelji čvrste jugoslovanske države, gledajo s simpatijami na sporazum med Ljubom Jovanovićem in opozicijo. Posebno češka javnost se za to navdušuje. Izjemo dela le »Prager Presse«, ki dnevno prinaša napade na opozicijo. Pošilja jih njen belgrajski dopisnik, madjarski žid dr. Kereš, ki brani Pašić-Pribičevićovo koalicijo in javlja očitne neresnice o opoziciji. Poročila »Prager Presse« so v tukajšnjih političnih krogih vzbudila pozornost, ker se smatra, da stoji ta list v zvezah z zunanjim ministrom.

Sicer pa poročajo današnje »Novosti« o utisu v inozemstvu pod naslovom »En-

glezi i g. Pašić« sledeče: »Kakor je znano, ni g. Pašić skrivaj svojega nerazpoloženja napram Angliji, ko je pogajal svoj podpis na krški deklaraciji. On je sploh zelo slab zapisan v Foreign Office. Ko pa je prišla socialistična stranka na vlado, smatrajo Pašića za zapreko, da se ne morejo konsolidirati razmere na Balkanu. Za ta sloves, ki ga uživa, se pa mora zahvaliti svojemu sinu Radetu, ki je hotel v Londonu preko nekih ljudi izvrševati svoje posle.« Dalje poročajo »Novosti« z debelimi črkami pod naslovom »Francija proti Pašiću« sledeče: »Kot izvemo je iz Pariza poslano tukajšnjemu poslaniku prijateljsko poročilo, kjer se opozarja, da je velika zapreka za razvoj in ureditev naše države, če ostane Pašić še dalje na vladi. V okolici predsednika Herriota se označuje Pašić kot »indésirable« (nezaželen).

ce, ki izvirajo iz versailleske pogodbe in iz načrta strokovnjakov.

Ta poslednji člen je pač najznatnejša koncesija francoskemu stališču. S sprejetjem tega protokola je krenilo delo konference velik korak naprej.

Druga komisija, ki se peča z upostavo gospodarske enotnosti v Nemčiji, je te dni razpravljala o francosko-belgijskem načrtu za izpraznitev Poruhrja. Po tem načrtu naj se najprej, in to takoj, kakor hitro nemški državni zbor sklene zakone, ki so potrebni za uveljavljanje in izvedbo Dawesovega načrta, odpravijo carinske meje med zasedenim in nezasedenim ozemljem ter uvozna in izvozna dovoljenja; davki v zasedenem ozemlju se znižajo na višino davkov, ki jih plačuje prebivalstvo v ostali Nemčiji. Dvajset dni po ugotovitvi reparacijske komisije, da je Nemčija izpolnila predpogoje, se vrnejo Nemčiji vse gospodarske zastavnine. Tekom nadaljnjih treh mesecev se likvidira celokupni francosko-belgijski gospodarski sistem onostran Rene. Nato sledi četrta etapa izpraznitve: odprava železniškega režima, kakor hitro bodo izpolnjeni predpisi Dawesovega načrta o ustroju nove železniške družbe in o izročitvi obligacij. (Te obligacije naj po Dawesovem načrtu obremene nemška industrijska podjetja za 50 milijonov zlatih mark.)

Tretja komisija, ki se peča z nemškimi dajatvami v naravi, se je izrekla za to, da je reparacijska komisija primeren organ, ki naj prevzame nalogo clearinga in daje prizadetim državam na njih prošnjo potrebne nasvete glede prevzemanja nemških dajatev v naravi. Ta komisija je svoje delo sploh že dovršila in sestavila poročilo za konferenco. Odprto je ostalo le vprašanje o mejah njene kompetence ter bo to vprašanje predložila v rešitev plenarni seji.

V bodoče se pritegne konferenci tudi zastopnik Nemčije, ki bo imel pa samo konsultativno vlogo. Tostvarno vabilo Nemčiji se pričakuje v par dneh.

Potek konference vzbuja splošno zopet znatne nade. To velja zlasti za Ameriko, kjer je napravilo imenovanje Owen Younga za agenta reparacijskih plačil najboljši vtis.

London, 21. julija. (Izv.) »Sunday Times« poročajo, da še niso odstranjene težave, ki jih delajo Francozi s svojo zahtevo, da bi smeli oni sami narekovati sankcije, če bi Nemčija ne izpolnila svojih obveznosti.

London, 21. julija. (Izv.) Vsi trije odseki so svoja dela končali. Danes je bila neoficijalna konferenca vseh zastopnikov. Na tej konferenci so se posvetovali v prvi vrsti o 800 milijonskem posojilu za Nem-

do svojega odhoda. V enakem smislu je delal na verskem in socialnem polju v Šmartnem pri Litiji.

Tudi v Novem mestu je prav do zadnjih let z veseljem sodeloval pri organizacijah, s katerimi je upal koristiti ljudstvu in narodu. Od l. 1912. do prevrata je bil načelnik Hranilnice in posojilnice v Kandiji, ki je veliko storila v blagor dolenskega kmeta. V plačilo za poštreno delo je žel s svojimi tovariši vred ne-sramne napade političnih sovražnikov, samostojnih in ostalih nasprotnikov SLS.

G. zlatomašnik je pa pri vsem tem obilnem zunanjem delu deloval tudi pridno na slovstvenem polju. Izdal je tri samostojna dela in bil prav do novejšega časa zvest sodelovalec »Duhovnega Pastirja«, v katerem je priobčil mnogo lepih cerkvenih govorov. Od l. 1909—1912. je urejeval tudi »Dolenjske Novice«. Čeprav vse to delo ni tako vidno na zunan, je pa bilo res lepo delo v korist slovenskemu narodu iz idealnega srca prevzetega od narodnega slovanskega in verskega navdušenja.

Zato mu kličemo ob njegovi zlati maši, ki jo obhaja še prav čil in krepak: Na mnoga leta! Zgled Vaš naj obudi slov. narodu še takih navdušenih delavcev, potem mu ne bo treba kloniti pred sovražnik!

čijo in pa o vprašanju, kdaj naj se pozovejo nemški zastopniki na konferenco.

Italija.

Rim, 21. jul. (Izv.) Fašistovske nade, da liberalni zavezniki obrnejo svojo fronto proti opoziciji, so se razblinile. Po kratkem odmoru je »Giornale d'Italia« znova otvoril polemiko s »Popolo d'Italia« in izjavil: »... bili bi otročji, ako bi se razorožili in se dali zaplesti v melanholičen dvoboj malega kalibra z opozicijo. Naj nam »Popolo d'Italia« verjame, da nimamo ničesar popraviti in da se zlasti ne nameravamo odpovedati nobenemu naših sredstev za obrambo in napad. Trdno stojimo na straži ob obljubah, ki jih je dala vlada proti fašistovskemu ekstremizmu, ki bi mogel isto vlado potopiti v bolj ali manj metaforičnem valovju.« Na drugem mestu piše liberalno glasilo: »Današnji položaj je dokaj drugačen nego je bil v oktobru 1922. Dežela noče nobenih udarov kakoršnekoli vrste, nikakega valovja, nikakih prevratov, nikakih puntov, marveč zahteva od Mussolinija, da krepko kroti vse obsedence in da že enkrat uvede pot zakonitosti in normalnosti.«

Odlok proti tisku prefekti v obilni meri uporabljajo. Vsak dan je zaplenjenih več-je število listov.

Za danes je sklican sestanek vodstva fašistovske stranke, ki bo razpravljal o zasledanju velikega fašistovskega sveta, ki se otvori jutri. Na zboru bo imel Mussolini velik govor o političnem položaju.

VAŽNA ODKRITJA O MATTEOTTIJEVEM UMORU.

Rim, 21. jul. (Izv.) Kakor že poročano, so bile v zadnjem času o Matteottijevem umoru zaslislane zelo važne priče. Med temi sta Asti in Cerioli iz Piacenze; poslednji je bivši fašist, ki mu je bil povedal Volpi veleznimive stvari o zločinu. Njegove izpovedbe so bile tako važne, da sta preiskovalna sodnika nemudoma odšla v zapore Regina Coeli, da zaslišita Duminija in Volpija ter druge soobtožence.

Od avtoritativne strani se zagotavlja, da je večina obtožencev začela podajati obširne izpovedbe in priznavati udeležbo na zločinu. Posebno velja to o Duminiju, ki izjavlja, da je ravnal v narodne svrhe.

Mladinska dneva v Mariboru.

V Mariboru se vršita 9. in 10. avg. dekliški dan, 23. in 24. avg. mladeniški dan. V teh dnevih se bo zbrala mladina iz vseh slovenskih krajev, da si ustvari delovni kulturni program za prihodnje čase.

Stojimo na mejniku velikih časov. Enostransko individualistična kultura, ki se je začela z reformacijo in renesanso ter doživela svoj višek v neverjetnih tehničnih triumfih 19. stoletja, je prišla v trajno krizo. Danes po svetovni vojski je vsakomur jasno, da kulturni razvoj človeštva ne sme več v tej smeri naprej, ako nočemo priti na mrtvo točko propada zapadnoevropske kulture, ki jo je napovedal filozof Spengler.

Poiskati moramo novih idej, ki bodo sposobne kulturnemu človeku 20. stoletja utešiti glad po sreči in hrepenenje po večnih vrednotah. Mladinski dnevi v Mariboru imajo ta namen.

Ni sicer lahka njihova naloga, vendar tudi ne neizpeljiva, kajti na vseh poljih človeškega udejstvovanja se porajajo gibanja in pokreti, ki nam jasno kažejo, kje in kako moramo zajeti, da bomo vsadili kleno zrno v srca mladine, ki je naša bodočnost.

Pojavljajo se novo versko gibanje med mladino po vsej Evropi, ki si je dalo izraza v mladinskem gibanju, liturgičnem, evharističnem in monastičnem gibanju. Vsa ta gibanja, ki se pojavljajo celo pri nekatoličanih, n. pr. protestantih in judih, so znamenje nove verske preroditve človeštva. Razveseljivo je, da je to gibanje za obnovo vere, ki edina more dvigniti od samotehnične kulture upehanega in čisto izžetega človeka 20. stol., obenem pri vseh narodih poživilo zmisel za cerkveno organizacijo.

Povsod se pečajo z vprašanjem cerkve, pravoslavci, anglikanci, protestanti, mnogi so pristopili v katoliško cerkev, mnogi pa, ki so poprej mrzili in odklanjali katoliško cerkev in katoličanstvo, pa bolj trezno in pravično upoštevali njene zasluge za vero in kulturo.

Obenem se pozitivitvo vere in zmisla za katoliško cerkev, pa se je tudi poživil zmisel za tisto univerzalno kulturo srednjega veka, ki jo je ustvarila katoliška cerkev na razvalinah nekdanjega poganskega rimskega imperija. Od individualističnega nacionalizma ter neizprosne boja za obstanek popolnoma razkrojeno in nedodolno sedanje človeštvo gleda z otožnim hrepenenjem na tiste čase srednjega veka, ko so katoliška univerzalna načela ustvarjala čudovito edinstvo v mišljenju,

življenju in čustvovanju posameznika in narodov.

Jedro tega verskega razpoloženja in hrepenenja med sedanjo mladino smo vzeli tudi mi za podlago našemu mladinskemu programu. Nam je ideal obnova katoličanstva med Slovenci v mišljenju in življenju, poglobitev katoliške vere in z njo tudi poglobitev katoliške kulture na Slovenskem.

Če kak narod, potrebujemo mi Slovani, ki nas je komaj nekaj nad poldrug milijon, verske in kulturne obnove, da si zasiguramo svoj obstanek med drugimi večjimi narodi. Verska ali kulturna zabloda je za druge narode samo trenutna škoda, za nas Slovence pa je lahko narodna smrt. Zato je tolike važnosti, da se pravočasno in energično odločimo za pravo smer.

Naša odločitev pa se naj izvrši v zmislu univerzalne katoliške kulture srednjega veka. Da ne bo nesporazumljenja, ugotavljamo, da se nikakor ne bavimo z utopijo obnove srednjeveških razmer. V polni meri računamo z velikansko razdaljo, ki loči modernega človeka industrije, tehnike, od patriarhalnih razmer srednjega veka. Dobro vemo, da ne moremo današnjega človeka z visoko razvitem pojmovanjem individualne svobode utesniti v fevdalne vezi, tudi ni mogoče človeku v današnjih časih vsestranske izobrazbe pogrešati realističnih in strokovnih šol in jih odpraviti v imenu kakega vrtoglavega romantizma; to bi bila samoobsodba na smrt. Prepričani pa smo, da se ne bo prej moderno človeštvo pomirilo, dokler ne bo da svoj način, primerno kulturnemu razvoju 20. stoletja uresničilo tistih bistvenostnih idej-smeric, ki so ustvarile tako mogočno enotno srednjeveško kulturo. V teh posebnih razmerah, v katerih mi danes živimo, hočemo ustvariti na podlagi današnjega razvoja in napredka človeštva kulturo, ki bo po svojem notranjem duševnem sijaju, enotnosti in vsestranski popolnosti podobna srednjeveški kulturi.

Problem, ki ga bomo skušali rešiti na mladinskih dnevih v Mariboru, je identičen s problemom nove sinteze večno nespremenljivih, nadsvetnih katoliških načel z ravno sedaj obstoječo svetno, pozemeljsko civilizacijo.

Od reformacije sem nismo imeli tako izrazite krščanske kulturne smeri kakor je bila romantika in visoka gotika srednjega veka. Gre nam torej za to, da damo z mladinskimi dnevi vsaj prvo malo vzpodbudo med našim narodom, da začnemo z vsestransko versko obnovo (liturgično, evharistično, monastično gibanje) prinašati počasi prve majhne kamenčke za novo veliko krščansko kulturo bodočnosti, ki bo na ruševinah modernega individualizma vnovič kakor za časa sv. Frančiška Asiškega doživljala kraljestvo božje na zemlji.

Naše delo se zato nujno razteza v zmislu srednjeveške katoliške univerzalnosti na vsa polja, na državno, socialno, umetniško. Povsod se mora začeti preustvarjanje, presnavljanje, poduhovljenje. Na državno-političnem polju mora zmagati združeno-samoupravno načelo; svoboda naravnih celic družine, naroda; na socialnem polju hočemo ustvariti novo socialno kulturo, ki ne bo temeljila v splošnem niveliranju vseh stanovskih, narodnih razlik, v nekem internacionalnem, ekonomičnem tipu človeka, temveč v posebni stanovski kulturi vsakega posameznega stanu, ustvarjajoč v svoji celokupnosti tisto pestrost, samoniklost in diferenciacijo v kulturi, ki je nasproti današnji šablonski kulturi tako značilna za srednji vek.

Nasproti naturalizmu moderne literature, ki ji je najvišji smoter poveljčanje čutnosti, sebičnosti, bomo povdarili romantiko, ki se pogloblja v probleme duše in večnosti ter se bori za velike ideale na življenje in smrt. Proti sedanji upodabljaljoči umetnosti ekspresionizma, ki trati svoje moči v subjektivnih, hipnih občutih, liricnem igračkanju izražanja čustev, bomo povdarili velike, nadčloveške ideale, ki človeka povzdigujejo iz golega trenutnega čustvovanja v trajno, duhovno in idealno, kakor se je tako veličastno izražalo v visoki gotiki in monumentalizmu.

Današnji ljudje smo površni, malenkostni. Nočemo veliko napenjati svojega duha. Kako novelico ali lirčno pesmico že prebavimo, a da bi toliko duševnih moči, zbrali, kolikor jih je treba za poglobitev v ideje Dantejeve Divina Comedija, za to nimamo volje. Mi strmimo nad gigantskimi slikami Raffaelovimi, čudimo se v nebo kipečim egiptovskim piramidam, a da bi se mi sami povzpeli do velikega duhovnega hotenja, za to smo preveliki slabiči v veri in dejanju.

Zato bo treba na vseh poljih našega narodnega udejstvovanja nove globlje duhovne orientacije in preroda mišljenja in življenja. Vemo, da ne bo mogoče to čez noč doseči, dobre stvari počasi dozorevajo. A začeti je treba! Zato se bodo vršili mladinski dnevi v Mariboru.

Londonska konferenca.

London, 21. julija. V poteku konferen-
ce je zaznamovati ugodn preokret. Posrečilo se je najti sporazum med angleškim in francoskim stališčem glede sankcij proti Nemčiji v slučaju, ako ne bi izpolnovala prevzetih obveznosti. Kompromisno formulo je izdelala ameriška delegacija, a predložila jo je Francija, ki jo je osvojila in z njo izpolnila svoj prejšnji načrt. S tako izpolnjenim francoskim načrtom so se sprizajzili tudi Angleži in v soboto je prva ali takomenovana politična komisija soglasno odobrila sledeči zapisnik, ki pride v končno sklepanje pred polnoštevilni zbor konference:

1. Temeljem čl. 22., dodatek 2. dela VIII. versailleske pogodbe (pooblastilo, da se reparacijske določbe, ki jih vsebuje pogodba, temeljem soglasnega sklepa v komisiji zastopanih vlad izpremeje) izpreminjajo v reparacijski komisiji zastopane vlade dodatek 2. s tem da uvrščajo v čl. 17. b) sledeče: Kadar se mora reparacijska komisija izjaviti o pregreških Nemčije proti določbam versailleske pogodbe ali Dawesovega načrta, in dokler Amerika v reparacijski komisiji ni uradno zastopana, se bo posvetovanj udeleževal in glasoval en ameriški državljani. Le-ta se imenuje temeljem soglasnega sklepa reparacijske komisije v teku 30 dni po sprejetju te izpostavitve. V slučaju, da soglasnosti ne bi bilo mogoče doseči, imenuje tega ameriškega državljan predsedni haškega sodišča. Imenovanje velja pet let in se more obnoviti. Kakor hitro pa bi Združene države poslale v reparacijsko komisijo svojega uradnega zastopnika kakor je predvideno v čl. 2. dodatka 2., potem pooblastila imenovanega posebnega delegata prenehajo.

2. Ako se ugotovi pregrešek Nemčije, potem se morajo prizadete vlade takoj zediniti o načinu sankcij in jih hitro in učinkovito izvesti. Pri tem naj se vpoštevajo koristi držav, ki imajo pravico do reparacij kakor tudi koristi upnikov.

3. Sankcije, ki se ukrenejo, naj zajamčijo potrebno obrestovanje posojila v znesku 800 milijonov zlatih mark.

4. Plačila za vračanje posojila vživajo v splošnih dohodkih Nemčije prioriteto in če se smatrajo posebne zastavnine kot nezadostne, velja ta prioriteta tudi za nadaljne virov dohodkov, ki bi se morebiti odprli potem sankcij.

5. Sankcije se ukrenejo po zaslišanju mnenja plačilnega upravnika in zastopnika posojilodajavcev.

6. Neglede na tu navedene določbe, si pridržujejo signatarne države vse pravi-

Zlatomašnik kanonik Anton Zlogar.

V Belokrajini v svoji rojstni fari na Suhorju je obhajal to nedeljo 20. t. m. v krogu svojih domačih zlato sv. mašo g. Anton Zlogar, kanonik koleg. kapitlja v Novem mestu.

Rojen je bil l. 1850., posvečen za mašnika 21. julija 1874. Služboval je kratko v Mokronogu, kot mestni kaplan pri sv. Jakobu v Ljubljani do l. 1890., postal nato kurat v kaznilnici na Gradu. L. 1894. je bil imenovan za župnika v Kranjski gori, l. 1902. za dekana v Šmartnem pri Litiji, l. 1906. za kanonika v Novem mestu.

Poleg zvestega in neumornega dela v dušnem pastirstvu je po geslu: »Ne le kar mu velela stan, kar more, to mož storiti je dolžan,« razvil v Ljubljani in na poznejših službah obširno delovanje v korist slovenskemu narodu. L. 1885. je bil izvoljen za tajnika družbe sv. Cirila in Metoda in na tem mestu do l. 1905. zlasti veliko storil v prosepah slovenskega šolstva v naših obmejnih krajih. Kot župnik v Kranjski gori je prenovil cerkev, župnišče, sezidal novo kaplanijo in s tem tudi pomagal letoviškemu mestu do lepše zunanjo-sti. Ustanovil je Posojilnico in Kmetijsko društvo ter posojilnico brezplačno vodil

Za krščansko šolo.

Zdi se, da je brezverska šola pri vseh treznih, poštenih ljudeh premagano stališče. Povsodi prodira spoznanje, da je v moralnem življenju narodov in posameznikov vera bistveni pogoj, katerega ne more polnovredno nadomestiti nobena filozofija, nobena meščanska morala, noben narodno- ali socialno-politični ideal. V šir, navzdol in navzgor grabeča nenravnost v najširšem pomenu besede, posebno pa rastoča izkvarjenost med mladino pretresa vse količnik resne duhove in svobodomiselnosti fraze nimajo več nikake prepričevalne moči. Zlasti v deželah, kjer imajo dalje in krajše izkušnje z brezversko šolo, se vračajo k misli verske vzgoje otrok ne samo doma, ampak tudi v šoli. To velja n. pr. o Združenih državah Severne Amerike, Italiji in Franciji.

Posebno zanimiv zgled v tem pogledu nam nudi sedanja Nemčija. Tam, kakor znano, šolsko vprašanje še ni končno veljavno rešeno. V načrtu je oblika v rešitvi treh šolskih tipov: državnega s fakultativnim verskim poukom, verskega in brezverskega. Za poslednji tip se zavzemajo pred vsem socialisti in komunisti. Dočim je pa njihova lista za šolske roditeljske sossvele pri volitvah 1. 1922. dobila n. pr. v Berlinu še približno polovico vseh oddanih glasov, so zbrali pri zadnjih volitvah, ki so se vršile te dni, na svojo listo, komaj še piščo četrtino glasov. Izvoljenih je bilo v 302 občinskih šolah Velikega Berlina: 3081 zastopnikov nepolitične krščanske liste (katoličani in protestanti), 598 socialističnih, 84 komunističnih in 1 zastopnik učiteljske liste. Ako se je v velikomestnem berlinskem ozračju tekom dveh let izvršil tako temeljit preobrat na korist verski šoli, si je lahko predstavljati, kako malo pristašev ima brezverska ali tudi le versko-nevtralna šola po deželi in po mestih, kjer je v večini katoliško prebivalstvo.

Pri nas je nosilo in še nosi zvonec za brezversko šolo liberalno učiteljstvo s Pribičevičem na čelu. Ker pa si s to zahtevo ne upajo naravnost na dan, so stvar zavili tako, da naj se verski pouk v šolah le vrši, toda podajajo naj ga svetni učitelji kakor ostale predmete; duhovnik naj ne prihaja v šolo. V tem zmislu se je še minole dni izrekla večina na okrajni učiteljski konferenci v Novem Sadu.

Sistem lajškega verskega pouka v ljudskih šolah je bil v Vojvodini že doslej v rabi. O uspehih pa piše prav povodom omenjenega sklepa neki učitelj v <D. Volksblattu>, ki ni klerikalen, sledeče:

<Verski pouk je sicer v učnem načrtu predpisan in ga učiteljstvo tudi v vseh razredih po dve uri na teden podaja, toda s kakšnim uspehom?

Mnogo, da večina učiteljev poučuje krščanski nauk iz dolžnosti, brez vsakega posebnega navdušenja, da z nevoljo.

Uspeh takega pouka je enak ničli, a posledice nam postanejo očite, ako pogledamo v lokale, ki so za otroke in šoloobvezno mladino po zakonu prepovedani ali pa ako se zvečer sprehajamo po ulicah. Kaj vse se tu vsak večer odigrava, o tem je boljše molčati; ti prizori kažejo žal pomanjkanje vsake sledi pravosti, to so slike najgloble izkvarjenosti.

Gorje, ako pojde tako dalje, gorje ako se to ne prepreči, da gorje, ako obvelja tolikokrat ponavljano geslo: <Far proč od šole!> Konec bosta propad in pogin.

Pred tem nas more in mora obvarovati edinole intenziven, vesten verski pouk po duhovnikih v šolah.

Duhovnikom naj vrata po učnih in vzgojnih zavodih ne ostanejo zaprta, marveč naj se jim čim prej odpro, da dobi verski pouk novo življenje, da se versko čustvovanje požuri in osveži.

Ako najde ta moralna nujnost odprta ušesa in se duhovnikom omogoči verski pouk, potem smo storili našim otrokom veliko dobroto, iz katerega bo tudi za državo potekla velika korist. Samo na ta način moremo doseči izboljšanje šole kot vzgojne ustanove.

Tako govori resen pedagog, ki mu je pravost mladine in s tem njena sreča in obča blaginja več nego liberalna fraza in politika.

Politične vesti.

† Shod SLS v Šmihelu pri Novem mestu. V nedeljo je priredila SLS volivni shod za občinske volitve v Šmihel-Stopiški občini. Zborovalci so soglasno in z navdušenjem odobrili poročilo dr. Mohoriča o sedanjem položaju, in važnosti občinskih volitev ne samo za občino, ampak tudi za deželo in državo. Shodu je predsedoval kaplan Gornik. Govoril pa je poleg poročevalca tudi župan Vovk, ki so ga vsi navzoči navdušeno pozdravljali in se mu zahvalili za njegovo odlično delo v prospeh te največje kmetske občine. Navzoči so vsi sklenili, da bodo zadnjih 14 dni pred volitvami izvedli splošno agitacijo, da bo SLS pri volitvah odrezala kar najbolj častno. Dr. Mohorič je potem imel še sestanek zaupnikov SLS na Potovrh, kjer je poročal tudi tajnik Munda. Tudi ta sestanek je prav lepo uspel in pokazal, da naša stvar v tem delu občine stoji prav dobro. Zvečer so se zbrali naši volivci še v Smolenjici. S tem je SLS otvorila volivno agi-

tacijo. Začetek je dober. Upamo na srečen izid.

Trganje, revmatizem zdravi najbolje Reumatis, ker naglo in sigurno učinkuje. Proizvaja ga Mestna lekarna v Zagrebu, za Ljubljano in okolico se pa dobiva v lekarni Leustek.

Beleške.

»Pobesnelost.« Glede naših zadnjih člankov, naslovljenih na adresi dr. Žerjave kot nosilca vseh onih zmotnih idej, ki jih zastopa JDS pod Žerjavovim vodstvom, nam očita nedeljsko »Jutro« pobesnelost in strup in maščevalnost in kdo ve kaj še vse. Temu očitku nasproti ugotavljamo, da smo pisali o dr. Žerjavu z največjo obzirnostjo, umerjenostjo in najfinjšim taktom.

Na naslov »Samouprava«. »Samouprava«, glavno glasilo radikalne stranke, je začutilo potrebo braniti dr. Žerjavo pred napadi »Slovenca« in ga še posebej jemlje v zaščito zaradi očitka kajnovstva. »Samouprava« pravi, da morajo biti potem »kajni« vsi, ki so od prošlega stoletja do danes zagovarjali »narodno edinstvo«. Tu je »Samouprava« napravila majhen skok. Mi nismo očitali »kajnovstva« onim, ki se bore za »narodno edinstvo«, ampak smo označili tako onega, ki je aranžiral krvave poboje med Slovenci, in ki je shujskal brata nad brata s orožjem. To je pa nekaj drugega kakor »narodno edinstvo«, kar bo razumela menda tudi »Samouprava«.

Dr. Žerjav pošilja komunistom svoje vizitke. Iz Kroke smo prejeli tole: Ker se množe v »Slovenca« poročila o zvezi Žerjava s komunisti, naj popisemo, kaj se je dogajalo pri nas. 29. junija t. l. so se vršile pri nas občinske volitve. Komunisti so imeli svojo listo pod naslovom delavsko-kmečki blok. Za kandidate so postavili take ljudi, da je bila vsa Kropa prepričana, da jih noben delavec ne bo volil. Liberalci niso imeli svoje liste. Zato sploh ni bilo pri nas nobene volivne agitacije in ljudje so komaj vedeli, kdaj da bodo volitve. Res bi se ne bil za komunistične kandidate nihče niti ne zmenil. Ker komunisti med delavstvom niso mogli dobiti glasov, so jim pa pomagali demokrati. Demokrati so vsi od prvega do zadnjega volili komunistično listo in tako izvojevali komunistom 4 mandate. Naknadno smo zvedeli, da je obstajal tozadeven dogovor in da demokratje zato niso postavili svoje liste. Kakor se vse to čudno sliši, vendar ni končno nič presenetljivega. Na komunistični listi so kandidirali ljudje, ki tudi komunistom ne bodo nič zalegli. Od demokratov smo pa takih sleparij že navajeni. Ko so bile zadnje državnozbornske volitve, je dr. Žerjav pošiljal svoje vizitke s sliko našim komunistom, ter jih vabil, naj ga volijo. Tako se Žerjav druži s protidržavnimi elementi, potem pa jih da aretirati.

Vprašanje na g. državnega pravdnika Domenica. Ko je bil g. državni pravdnik osebno vprašan, zakaj tako goreče pleni »Slovenca« zaradi dozdavnega »hujskanja na državo«, ne zaplenjuje pa drugih listov, ki očitno hujskajo na državljanske poboje, je g. Domenico odgovoril, da ti listi kaj takega ne pišejo. V zadnji »Orjuni« pa v uvodniku beremo: »Ako najdemo pri tem poštenem obračunu med svojimi nasprotniki katerega izmed strahopetnih brezimnikov, ki nas danes blatijo v »Slovenca«, mu bo drage volje postreženo po nauku uglednega katoliškega pisatelja H. Sienkiewicza: »Ako grozi kdo svoji domovini, ubij ga in nič naj te vest ne peče za to...« Nad našimi grobovi in njihovimi erkami pa bo znagovito vihral trobojni orjunaški prapor zdaj in na veke, amen.« — Mi imamo sicer za take vrste pisavo očitno umobolnih ljudi samo pomilovanje, toda državni pravdnik ima gledati to z drugim merilom in sicer s stališča zakona, ki grožnjo k umoru in v še tako neprikriti obliki ter ob takih okoliščinah kakor so sedanje potom tiska izrečno prepoveduje. Ali g. Domenico vseh političnih listov ne prebira, kakor je njegova dolžnost, ali pa ne pozna zakonov ali pa meri vsak list z drugim merilom. Pričakujemo odgovora.

Nezaslišan škandal. Ob priliki prvenstva v posamični kvalifikaciji, ki ga je dosegel na pariški olimpijadi Sokol g. Štukelj iz Novega mesta, je zapisal včerajšnji »Slovenski narod«: »Kaj naj napravimo temu kolosalnemu rezultatu Slovenca Štuklja rečemo o enomilijonskem slovenskem narodu...« — Kaj pa to pomeni? Ali ni to škandal? »Slovenski narod«, ki dosledno taji obstoj slovenskega naroda, ampak kvečjemu trpi še slovensko pleme, ki taji slovensko narodno individualiteto, ampak prizna edinole »jugoslavenski« narod, ki noče ničesar slišati o treh jugoslovanskih narodih, ampak samo o enem, ki proglašja za državne izdajalce vse, ki o slovenskem narodu kot posebnem jugoslovanskem narodu govorijo, ki niti slovenskega jezika več ne priznava, ampak le »jugoslavensko« žlabudro — ta »Narod« je naenkrat začel proslavljati enomilijonski slovenski narod! Kaj bo rekel Žerjav?

Poravnajte naročnino!

Dopisi.

Šmihel pri Novem mestu. V naši veliki občini se je razvnela živahna agitacija za bližnje občinske volitve. Nasprotniki so se vsi združili v eno fronto proti SLS ter delajo z lažjo, pijačo in podkupovanjem. A ljudje jih poznajo in se ne dajo varati. Zalostno bi bilo tudi, če bi se dal kmetski človek prevarati ali vstrašiti nasprotnikom po dogodkih, ki smo jih doživeli zadnje mesece. — V torek, dne 8. julija smo imeli birmovanje. Birmancev je bilo 288. En del jih je bilo pri sv. birmi že v Novem mestu. Prejšnji dan je škof blagoslovil novo kapelo v zavodu naših šolskih sester. Kapela je prostorna, moderno urejena in bo najlepše služila svojemu namenu. Oltarne kipe je izdelal podobar Ažman, veliki križ pa podobar Vodnik iz Novega mesta. Naj omenimo še to, da so prvič v naši fari pozdravili škofa ob vizitaciji Orli in Orlice v dveh močasnih četah.

Iz Trbovelj. »Poglar var sreza laškega« g. Pinkava je dal v nedeljo, dne 13. julija pred cerkvijo in po trboveljskih revirjih razglasiti sledeče: »Zvedelo se je, da izvajajo komunisti v trboveljskem revirju teror nad mirnim delavstvom ter ga skušajo bodisi v jamah bodisi drugod in tudi izven delovnega časa z grožnjami prisiliti do tega, da pristopijo k njihovi stranki. Tudi se je zvedelo, da izvršujejo komunisti bojko proti nekaterim trgovcem in obrtnikom in gostilničarjem. (1) Delavstvo se opozarja na kaznovane označenih dejanj, ki tvorijo v konkretnem slučaju hudodelstvo izsiljevanja, odnosno pogrešek proti § 305 kaz. zak. Proti vsem krivcem bo de se postopalo z vsoto strogosti in bodejo zaradi označenih dejanj brezpogojno odpušteni iz dela in, ako niso pristojni v trboveljsko občino, odpravljeni odgonskim potom.« — O kakšnem terorju od strani delavcev danes sploh ni govora, ker delavec je trezen. Pač pa bi radi drugi kaj inscenirali, da bi imelo opravka vojaštvo in orožništvo, ki že od 1. junija dolgačase pase po Trbovljah; zato se še vedno dela hišne preiskave, aretirajo zdaj enega, zdaj drugega, seveda ne Orjuna, pač pa »osumljenec« komuniste. Orjunci pa se lahko mirno sprehajajo in postajajo zopet prodrzni. Od Orjuna v Trbovljah je bil do sedaj aretiran samo eden, in to najbrž radi tega, ker je bilo že preveč jasno, da je dotični nesel od Gustelna Kukenberga steklenico bencina, s katerim se je podžgal »Rudarski dom«. Govori se, da je aretirani Orjunc Poličnik pri zaslišanju izdal nekatere gospode iz Trbovelj, a oblast ni pri njih napravila nobenih preiskav, ne zaslišanj. Od katere strani prihaja torej teror in izzivanje, g. poglavar? — Kam bomo pa mi za svoj krvavo služeni denar kupovat hodili svoje potrebščine, vam, g. poglavar v brk povemo, da tja gotovo ne, kamor bi vi želeli! Še eno vprašanje g. poglavar? Ali je to-le teror in kaznivost? Dopis iz Trbovelj v »Jutru« št. 84. dne 10. aprila 1923: »Tukajšnji gostilničar in mesar Križanec je po dolgem cincanju in prigovarjanju od strani kaplanov vendarle odpovedal sokolskemu odseku Trbovelj II telovadne prostore. Kot Hrvat je seveda Radičev, kot Slovenec pa klerikalec, kar se popolnoma strinja in nimamo nič proti temu. Samo proti temu pa imamo svojo odločno besedo, da bi tak človek živel od naprednih denarcev, katere mu nosijo naše gospodinjice in naši Sokoli. Od danes naprej naj hodijo k njemu po meso kaplanove gospodinjice — in v njegovi gostilni se naj shajajo Orli. Prvih ni, drugi imajo pa itak v društvenem domu boljše pijačo in boljše zabavo, kakor pri »Radiču«. Kdor ni z nami je zoper nas!« Povemo vam pa na uho g. poglavar, da sta gospoda učitelja Jesih in Sušnik (Orjuna) hodila po hišah in pozivala na bojko proti Križancu. Povemo vam tudi, da dotična gospoda nista bila zasledovana radi kaznivih dejanj; pač pa so bili zadnji čas aretirani nekateri trboveljski radikali in komunisti. Zakaj? Ne vemo ne mi, in najbrž tudi sami ne!

Vrhnik. Prejeli smo poročilo s temle vprašanjem: Kaj hočemo napraviti v slučaju orjunskega pohoda na Vrhniko? Že sedaj se Orjunci vsak večer pripeljejo iz Ljubljane in vohajo tod okoli. V soboto 12. julija so razdelili orožje med tukajšnje člane. Somišljeniki SLS dobivajo grozilna pisma. Orjunci javno groze, da bodo demolirali Rokodelski dom. Ljudstvo je začelo siskati pesti in čaka predvsem, kaj bo ukrenila oblast. Obenem pa misli na samopomoč, da si zavaruje življenje in imetje.

Škofja Loka. Naši liberalci še sedaj niso preboleli poraza, ki so ga doživeli pri zadnjih občinskih volitvah, vkljub temu da so se zvezali s komunisti, katerih so imeli kar sedem na svoji listi. Klub SLS je pri prvem volivnem sestanku soglasno sklenil, da raje častno propade, kakor pa da bi sklepal kake kompromise. Ta izjava je našim zavednim »nacionalistom« zelo dobrodošla. Lovili so komuniste na vse mogoče načine, dokler jih niso ujeli. Brez žrtve seveda ni šlo. Natančneje podatke o tem, bi po zadnjem »sestanku« z g. Frankotom lahko podal g. sodnik. G. Zahrastnik je tozadevno zelo molčeč, da niti ne pove, koliko litrov žganja je bilo treba plačati za nedobljene glasove. Najbolj odkritosrčen izmed vseh je še propadli županski kandidat g. Komatar, ki je po volitvah izjavil: kakih 10 se jih je že v »Sokolskem do-

mu« zastoj čnažrlo, volili so pa vas! Pa kaj se hoče. Le tako naprej!

Iz Krškega. V zadnjem dopisu smo dejali, da bomo morali še enkrat pisati o občinskih volitvah v naši občini. In res moramo. Naj nam ne zamerijo čestiti nasprotniki, saj so krivi sami. Dvoje prav važnih stvari imamo danes. Prvo je, da je proti izvolitvi našega dičnega župana Joškota vložena pritožba po § 42 občinskega volivnega reda, ker on po § 5, točki 4 prav tega volivnega reda sploh voljen — recte izvoljen ni smel biti. Je namreč stvar ta, da občinski računi za leto 1923 še do danes niso bili predloženi obč. odboru. Ali je gospod župan v zamudi s položitvijo računov, ali ni? Radovedni smo, kako bo odločila višja oblast. To je eno. Radovedni smo dalje, če bo tudi po tej konstataciji še kdo — celo izmed naših odbornikov agitiral za izvolitev tega gospoda županom. Še lepše pa je to-le: Odborniki so bili že sklicani k seji, da bi volili župana — potem, ko se jih oglašilo je sto in še sto, da le-ta nam županil ne bo. Pa so morali sklicanje zopet odpovedati. Najlepše pri stvari je, kako so utemeljevali to odpoved. Pa ni lepo to utemeljevanje, temveč prav in še celo prav zelo grdo. Rekli so namreč, da je bilo odločeno, da župan ne sme biti izvoljen iz vrst Slovenske Ljudske Stranke! — To je seveda po liberalnih nazorih pošteno, taka impertinentna laž. Če se koga izmed njih malo pocuka za ta »sladke«, že zakriči, kakor bi ga kdo drl na meh, njim — liberalnim meščanom pa naj bo seveda vse dovoljeno. To velja glede »kanonov«, s katerimi so hoteli proslaviti zmago, pričakovano in vroče zaželeno, pa tako žalostno zgubljeno. Naj se g. A. ne razburja. Škoda za živce, ki morajo ostati mirni, če hoče dolgo živeti. Resnica je vse, kar smo pisali. Če ni bil »Beobachter« Milan A., česar sploh trditi nismo, pa naj raje pove, da je bil Oton A.. Kdo pakтира z županom in kdo dela zanj, nas ne briga. Kdor hoče imeti še nadalje za župana g. Pfeiferja, ki v sedmih mesecih ni mogel spraviti pod streho občinskih računov, pa naj ga voli. Kolikor je odbornikov SLS po duhu in srcu, ti ga ne bodo. Seveda naprednim gg. gre za blagor — občinske hranilnice, zato so pa vozili za drag denar vodo iz Save, ko je gradila hranilnica vsaj za 50 odstotkov predrago svojo palčico. Puč.

Dnevne novice.

— Naši župani in občinski svetovalci. Poljane nad Škofjo Loko: 13. julija je bil izvoljen za župana g. Ivan Debeljak, posestnik, Visoko št. 2. Svetovalci pa so: Franc Perko, kovač in posestnik, Poljane 22, Matija Inglič, posestnik in gostilničar, Srednja vas 1, Franc Setničar, posestnik, Bukovi vrh 31, Anton Pintar, posestnik, Lovsko brdo 3. Vsi, g. župan in gg. občinski svetovalci so odlični naši pristaši. — Dvor: Za župana je bil pri nas izvoljen g. Franc Travnjak iz Mačkova št. 1, za svetovalce pa gg. Ivan Dular, Jama 11, Franc Koželj, Mačkovec 8, Franc Fabjan, Lašče 7. Vsi odlični pristaši SLS. — V občini Polica je bil za župana izvoljen Franc Štrukelj, posestnik v Peči. On in vsi svetovalci so pristaši SLS.

— Povratek iz ujetništva. Nepričakovano je prišel iz vojske in ujetništva že osem let pogrešani posestnik iz Svinj pri Trbovljah Janez Krevl. Ves čas ni bilo nobenega glasu o njem tako, da se je smatral mrtvim. Ključno mu dobrodošel ter mu želimo miru in zadovoljnosti. Zmeda pa, ki je nastala vsled tega, ker se je mlada žena pred petimi leti poročila v drugo z Jožefom Zupanom, naj bi se mirnim potom poravnala. Hiša je zavedno krščanska in vsi zvesti pristaši SLS.

— Za po toči oškodovane občine, osobito Sodražica, Sv. Gregor in Lužarje ter Dane, Jurjevca, Sušje in Ribnica, pa Dolenja vas in Stara cerkev je poslanec Škulj posredoval v Belgradu in pri domačih oblasteh. V trenutke nesreče je še padla terjatev dohodnine ki je tako ogromna, da je ljudstvo naravnost obupano. Težko, da bi bil kak okraj tako obiskan od dohodninske nadloge kot baš kočevski. Dela se na to, da se temeljito revidirajo gotovi odmerni izkazi. Belgrajska ministertva odgovarjajo, da so razpoložljive kredite za pomoč po povodnji že potrošila, doma pa itak ni kreditov, zato se bodo morale oblasti naprositi, da se nesrečnim vsem odpusti dohodninski davek, odpis zemljiškega davka itak zahteva dražjo proceduro, kot bi znesla podpora sama. Vlaga se objednem prošnja na ministrski svet za izreden kredit, za to je treba jasne in pravične ocenitve te škode.

— Smrtna kosa. V Leonišču v Ljubljani je umrla Mimica Župana, sestra dr. Alojzija Župana, hčerka znane družine Zupanove z Bleda. V sredo, dne 23. julija jo prepeljejo domov, kjer bo pogreb od domače hiše ob pol enajstih. Spoštovani družini naše iskreno sožalje, pokojni svetila večna luč!

— »Domoljubove« knjižnice sta doslej že izšla dva snopiča »Dekle z Močevca« in »Kaznovani ubojci«. Prve knjižnice je v zalogi le še par izvodov za ceno Din 7, druga pa velja Din 6. Po pošti za vsako knjižico 50 par več. Obe knjižici se naročata v prodajni KTD (prej Ničman) v Ljubljani. V lastnem interesu naj vsak naroči knjižico po pošti — nakaznici, ker povzete vsako knjigo zelo

podraž. — V par dneh izide tretji snopič: »Duh v Kenterville«.

— **Inženerski izpit** je položil na gospodarski fakulteti v Zagrebu Ivan Hvastija, prvi predsednik in starešina JAKD »Danica« v Zagrebu. Čestitamo!

— **Sprejem gojencev v podčastniške šole.** Ministrstvo vojne in mornarice je odredilo, da se letos sprejmejo gojenci v podčastniške šole in sicer: 1. 200 gojencev v 1. artiljerijsko podčastniško šolo v Cupriji. Rok 15. septembra 1924. 2. 50 gojencev v vojaško sanitetno šolo v Belgradu. Rok 15. avgusta 1924. 3. 200 gojencev v 2. artiljerijsko podčastniško šolo v Mariboru. Rok 15. septembra 1924. 4. 200 gojencev v inženersko podčastniško šolo v Mariboru. Rok 15. septembra 1924. Pogoji za sprejem so: 1. Državljanstvo SHS. 2. Starost ad 1., 3. in 4. — 17 do 21 let, ad 2. — 16—21 let. 3. Najmanj 4 razredi osnovne šole (ad 2) 4 razredi gimnazije ali realke. 4. Neomadeževano vedenje. 5. Dovoljenje staršev. 6. Samski stan. — Več pojasn! daje mestni vojaški urad v »Mestnem domu«.

— **Natečaj za sprejem novih učencev v državno prometno železniško šolo** za šolsko leto 1924—1925. Generalno ravnanstvo državnih železnic in minister prometa sta odobrila, da se za šolsko leto 1924—1925 sprejme v državno prometno šolo 100 učencev, od teh 90 učencev in 10 učenk, pod sledečimi pogoji: 1. Kandidat mora dovršiti šest razredov srednje šole; 2. biti mora najmanj 16 let, a največ 20 let star; 3. biti mora državljani kraljevine SHS; 4. biti mora pravilno razvit, zdrav, imeti mora dober vid in sluh ter mora razločevati barve in 5. položiti mora sprejemni izpit. — Pouk traja 2 leti ter imajo učenci, ki dovrše to šolo, pravico do sprejema v drugo kategorijo uradnikov, ker je čin te šole enak dovršenemu osmemu razredu gimnazije z maturo. Učenci se sprejemajo po natečaju in za celi čas šolskega pouka. Z ozirom na njih premoženjske razmere in izkazane uspehe, prejemajo učenci stalno mesečno državno pomoč v znesku 500 do 900 Din, a poleg tega po možnosti tudi 1 obleko. — Vsakega kandidata mora pregledati zdravnik in po zdravniškem pregledu, ako je spoznan za sposobnega, mora kandidat polagati sprejemni izpit iz: a) srbsko-hrvatskega ali slovenskega jezika, b) aritmetike in geometrije (celi program za nižje razrede srednjih šol) in c) iz splošnega zemljepisja, a posebno še iz zemljepisja kraljevine SHS. Šele po položenem sprejemnem izpitu postane kandidat učenec te šole. — Prijave za natečaj naj se vpošljejo v priloženem pismu: Generalna direkcija državnih železnic — saobračajno odeljenje — Belgrad, Frankopanova ulica 17 (Krunska 13) do inclusive 10. avgusta 1924. — Uprava šole bo tega dne pregledala prijave poedincev in bo kandidatom, ki bodo odgovarjali pogojem, poslala brezplačne železniške vozovnice za potovanje v Belgrad. Kandidati, ki bodo pri zdravniškem pregledu spoznani za nesposobne ali ne bodo položili sprejemnega izpita, prejmejo brezplačno vozovnico za povratek. — Vsak kandidat mora priložiti svoji prijavi sledeče: 1. Izpričevalo o dovršenem šestem razredu srednje šole, 2. krstni list, 3. dovoljenje policijske oblasti, da se kandidat sme vpisati v to šolo. Poleg tega revers kandidata, v katerem se obvezuje, da se bo držal šolskih pravil, da bo ostal v službi državnih železnic in je ne bo zapustil po svoji volji najmanj trikrat toliko časa, kolikor bo trajal šolski pouk. Službo sme prekiniti samo v svrhu odsluženja vojaške službe, vendar pa se tudi v tem slučaju kandidat obveže, da bo za toliko časa podaljšal svojo obvezo. Istotako se kandidat obveže, da bo, v slučaju, da zapusti šolo ali službo iz drugih vzrokov, povrnil državni blagajni vse zneske, ki bi jih prejel v teku šolskega pouka. — 4. Potrdilo policijske oblasti o državljanstvu, 5. dokazilo o premoženjskih razmerah. — Učenci, ki so po dovršenem šestem razredu prekinili šolo, se morejo tudi prigrasiti pod pogojem, da poleg navedenih listin prilože tudi izpričevalo policijske oblasti o vzroku prekinjenja in o svojem vedenju za čas, ko so zapustili šolo.

— V Kropi je obhajala družina g. Simona Praprotnika (mizarska tovarna v Jenkovi ul., Ljubljana) v krogu ožjih sorodnikov in prijateljev promocijo hčer dr. Sabine in Marije, ki sta letos dovršili študij medicine ozir. farmacije. Po slovesni službi božji v zahvalo pri Kapeli, kjer je lepo sodeloval orkester Zvezda, se je okrog 20 gostov v hiši g. župana Azmana združilo k veseli domači slovesnosti. G. S. Praprotnik je lepo obdaril cerkev M. B., društvo in reveže v zahvalo za čestitke, za kar so mu vsi Kroparji hvaležni.

— **Zgodba Orjuna v Kamni gorici.** Tukajšnja požarna bramba je obhajala v nedeljo 20. julija svojo 25. letnico. Ko se je popoldne na vrtu g. Kapusa razvila vrtna zabava, se je pojavil nenadoma en uniformiran orjune (hlapec Trpin iz Lipnice pod Dobravo). Miroljubni gostje so takoj začeli protestirati, da prihaja v družbo član organizacije oboroženih pobijalcev delavstva. Ne da bi čakali, kdaj bo izval kdo pretep ali začel streljati ali devati komu palce v prešo, so zlasti gostje iz okolice zahtevali, da se orjune v kroju takoj odstrani. Fant se je branil, ko pa so ga hoteli izgnati, se je zajokal. Nato so mu dovolili vrniti se, ako pride civilno oblečen. Prišel je res v noči nazaj, a je podpiran od nekaterih prijateljev in podpornikov vsake

proti ljudske organizacije, korajžno začel izivati mirne Kamnogoričane, dokler niso začeli nekateri znova zahtevati, naj se orjune odstrani. Podprti orjune pa je imel v noči več korajže, zato se je okrog Kapusove grašine vnel splošen pretep, dokler ni orjuna število izginilo. Sicer je na bojišču obležalo le eno uho in šop las, vendar bi bila v noči nesreča lahko večja. Kdaj bo že vendar dala mir Orjuna?

— **Utonil je v nedeljo pri kopanju** v blejskem jezeru dvorni orožnik v bližini Petranovega kopališča. Ker ni znal plavati in mu je na splavu spodrsnilo, je takoj zginil pod vodo. Navzoči so mislili, da je skočil s skakalne deske in so postali pozorni šele, ko ga predolgo ni bilo na površje, toda bilo je že prepozno. Potegnili so ga po dolgem iskanju mrtvega iz vode.

— **Usoda sarajevskega orjunaša.** Pretekli teden so pokopali v Sarajevu očeta in hčerko orjunaša Julija Urlepa, bivšega predsednika sarajevske Orjune, katero je on pred letom osnoval in vodil. Pri spopadu, v katerem je bil umorjen ravnatelj Saveza hrvatskih seljaških zadrug Jurij Soče v maju lanskega leta, je bil prisoten i Julij Urlep, a ker se pravi krivci ni mogel najti, se je postopano ustavilo. Nekoliko tednov izza smrti Soče, je nenadoma zboleel osemletni sin Urlepov ter še isti dan umrl. Letos sta mu umrla oče, penzioniran železniški uradnik, in šestletna hčerka radi zastrupljenja gob, katere je stari Urlep sam nabral. Mati se bori s smrtjo in je vprašan, če okreva. Ostal mu je samo še en otrok, ki pa leži bolan na tifusu. V mestu se govori, da je to prst božji.

Zavladal, kaznilniški kurat:

Najbolj pozabljeni.

Nešteta so dela splošne humanitete, imamo nebroj človekoljubnih naprav in zavodov in se jih vedno spominjamo. Naša sošustvovanja vzbujajo zlasti bolniki, starci, sirote, invalidi. Pripravljeni smo tešiti žalostne in prožiti pomoč vsem mogočim nesrečnikom. Število nesrečnikov je res tako velikansko, posebno sedaj po grozni vojski in v tej neznošni draginji, da se ni čuditi, ako se pozabi na vrsto revežev, ki tudi zaslužijo naše pomoči v obilni meri in kateri so jo dostikrat bolj potrebni kot mnogi drugi in to so — odpuščeni kaznjenci.

Lahko se reče, da je večina ljudi, katerim so neznane potrebe teh nesrečnikov. Mnogo je ljudi, kateri smatrajo vsako podporo takim nesrečnikom kot zavržen denar, kar pa kaže le nerazumevanje žalostnega položaja odpuščenih kaznjencev. Seveda igra pri zapostavljanju kaznjencev glavno in odločilno vlogo prazen in neutemeljen predsodek »kaznjencev«, katerega se ne definira tako, kot bi se ga moralo. Vsakega, kateri je bil zapadel kazni, se brezpozno ožigosa, ne vprašujoč po motivih, ki so ga morebiti vodili k grehu. Zadostuje že sama beseda »kaznjencev«, da se takemu revežu odreče takorekoč eksistenčna pravica.

Zalibog, da v resnici tudi takih ne manjka, zlasti po tej grozni vojni, glede katerih je pesimistična sodba opravičena. Toda človeška družba je na podlagi človekoljubja dolžna na vse mogoče načine tudi takim pomagati in jim tako dati možnost, da se vrnejo na pravo pot, in jih po možnosti pridobiti zopet človeški družbi kot dobre člane. Vemo, da se človek, če je še tako slab, lahko še popboljša.

Veliko pa je takih, ki so bili zabredli v zločine po svoji lahkomišljenosti, mladeniški nerazsodnosti ali pa vsled slabe družbe. Mnogo izmed njih je prišlo v kaznilnico po treznem in temeljitom prevdanku do spoznanja, se kesajo svoje zmotne ter obetajo, da bodo bodočnost drugače uporabili kot žalostno preteklost. Teh ne smemo šteti med izgubljenice. Dolžnost vsakega je, da takega reveža z ljubeznijo, moralno in materialno podpira pri sklepu, katerega je storil v kaznilnici in mu z ljubeznijo pomaga, da postane zopet koristen ud človeške družbe.

Veliko je število takih — posebno mladostnikov! — ki so ali brez roditeljev ali drugače popolnoma sami sebi prepuščeni in ki zapuščajo po prestani kazni kaznilnico, katero so si bili nakopali mogoče le radi slabe vzgoje, ali pa ker sploh nobene vzgoje niso imeli. Ponajveč zapuščajo kaznilnico zelo slabo oblečeni in brez primerne obutve. Tudi ako so storiili v kaznilnici trden sklep, da se popboljšajo, jim bo že zato težko mogoče ga izpolniti, ker jim v razdrapani obleki, zane-marjenim, dišeh ne zaupa. Ne smemo se čuditi, ako jih v takem stanju oblasti odriavajo ena drugi in pode po svetu kot iz gnezda padlega ptička. V takem slučaju tak revež zopet lahko pade, ker izgubi poleg zaupanja v samega sebe tudi zaupanje v bližnjega, in naravna posledica temu bo, da bo postal do vsega nezaupljiv in počel mrziti človeštvo. Ako zapade tak človek zopet kazni, kdo je skrivaj te nove nesreče? Vsakdo se bo čutil nedolžnega in ne bo pomislil, da tudi on deloma nosi krivdo, ker mu ni pomagal takrat, ko bi mu bil lahko. Mnogo jih je, ki ob svojem izstopu iz kaznilnice nimajo nikakoli službe in nikakih življenjskih sredstev. Ako se takim ne preskrbi primerno delo, se je bati, da zapadejo v najkrajšem času brezdelju in končajo zopet z zločinom in njegovimi posledicami.

Mnogo in mnogo je slučajev, v katerih se da takim nesrečnikom pomagati. To dokazuje »Mariborsko podporno društvo za odpuščene kaznjence«, katero apelira na vse dobrotnike in vse one, ki imajo do revežev čuteče srce in odprto roko. Triinideseto leto že deluje društvo na tem polju in lahko se reče, da je njegovo delo res plodonosno. Seveda se mora povdarjati, da podpira društvo le take kaznjence, ki so tekom svojega bivanja v kaznilnici pokazali, da jim je zaupati, in katere je smatrati res za popboljšane in ki so tudi nujne podpore resnično potrebni. Izključeni so vsi oni, kateri tvorijo še takozvani »stalen kontingent kaznilnice«. Zalibog, da ne razpolaga društvo z sredstvi, katere bi omogočala delovanje v še obširnejšem obsegu. Res da treba tukaj z veseljem omeniti, da je že nekaj občin in drugih korporacij, kakor tudi veliko posameznikov včlanjenih. Pri vsem tem pa so prejemi društva v primeri z današnjo draginjo veliki premajhni.

Zato bi bilo želeli, da se zbudi zanimanje zato prekorno in edino društvo svoje vrste. Trkamo na usmiljena srca, naj bi po svoji moči podpirala to prepotrebno društvo! Saj so ti reveži največji nesrečniki človeške družbe, spričo katerih se moramo spomniti Zveličarjevega nauka o dobrem pastirju, kateri pusti 99 ovac in gre iskati izgubljeno. Zato apeliramo na javnost, naj bi se vse korporacije in posamezniki, katerim je v resnici na srcu sreča bližnjega, udeležili v mariborsko podporno društvo za kaznjence. Članarina znaša letno 2.50 Din. Predplačila in tudi vsak dar se radovoljno sprejme in bode gotovo vse nekaj stotero povrnjeno.

»Domoljubov« podlistek

»KAZNOVANI UBOJ«

je izšel kot celotna povest v ravnokar natisnjenem

2. snopiču »Domoljubove« knjižnice.

Dobiva se v prodajalni KTD (H. Nižman) za ceno 6 Din, po pošti 50 par več. Kdor naroči skupaj 10 izvodov, dobi en izvod za nameček. Preprodajalci dobe poseben popust po dogovoru. Ker je cena tej mišni, pa zelo poučni povesti tako nizka, je upanje upravičeno, da si to knjižico omisli vsaka naša hiša in vsako naše društvo.

»Štajerske novice«.

»Proslava biserne sv. maše dr. Lav. Gregoreca. Zadnji četrtek se je odela Nova cerkev nad Celjem v obleko veselja in slavlja, ki je veljalo proslaviti šestdesletnico mašništva g. kanonika in dekana Gregoreca. Od daleč so prišle množice ljudstva, čeravno se je že vnaprej ponujalo slabo vreme. A ni čuda. Če je vredno po narodni priložnici raztrgati nove podplate zaradi nove maše, koliko bolj za biserno mašo tako znamenitega buditelja slovenskega ljudstva in borilca za narodne pravice. Cela vas je bila slovesno ovenčana, odmevalo je pokaanje topičev in svirala domača godba. Slavnostni govor je imel g. kanonik A. Arzenšek iz Maribora. Omenil je izčrpano zasluge slavljenca in v vznesenih, v srce segajočih besedah ganil hvaležne župljane in častilce do obilnih solz. Vsi so se čudili precej močnemu petju slavljenčevemu, ki je težč vodil dve uri poprej dekanjsko konferenco. Slavnosti je prisostvovalo 25 duhovnikov, mnogo pa jih je čestitalo, ker četudi radi, niso mogli priti. Pri slavnostnem obedu je nazdravil slavljenec s pesniškim navdušenjem po naročilu presv. škofa g. kanonik Arzenšek, za njim povsod zaželeni govornik g. arhidiakon Hrastelj iz Konjic. Kakor poprej pri konferenci je tudi pri mizi blestel s svojim govorom nar. poslanec dr. Hohnjec, ki je prišel v imenu jugoslovanskega kluba in slavil zaslužno delovanje biseromašnika kot poslanca, profesorja, urednika in pisatelja. Posebno znamenito je bilo, da je ponovil programne besede, s katerimi se je dr. Gregorec l. 1885. poslovil od uredništva. Nato so se gg. govorniki: v imenu učencev duh. svet. Karba, v imenu kaplavin znan šaljevec Fric Kuvovič, v imenu dekanjske duhovščine dekanjski Demosten, župnik Toman iz Vojnika itd. Zalibog pa smo morali pogrešati g. dek. Rotnerja in druge! Svoje čestitke so poslali: dr. Korošek, vladni svetnik dr. Žužek, predsednik kranjske hranilnice dr. Hribar, g. stolni dekan dr. Tomažič in kan. dr. Vrabar in premnogi drugi. Iz vseh govorov in čestitk so kot biser odsevali nevenljive zasluge biseromašnika za versko in narodno probudo. Slava mu!

»Ogenj na Selah pri Ptuj«. Dne 18. julija je začelo goreti posestvo Bare Sardinsek, vdove-posestnice na Selah pri Ptuj ob treh popoldne. Deč, ki je padal, mirno vreme ter požrtvovalna pomoč pri gašenju ondrotnih fantov in deklet je omejila silni ogenj, ki bi sicer povzročil neprecenljivo škodo. Brez brizgalnice so žilavi fantje in dekleta iz Sel, Barislovc ter Trnovca s svojim napornim prinašanjem vode iz raznih vodnjakov preprečili večjo nesrečo. Ko bi se omogočila požarna brizgalna v središču zgoraj imenovanih vasi, bi bilo to največjega blagda za naše ljudstvo.

»Dve nesreči. V Srednjih Halozah, in sicer v Sv. Vidu, se je 18. julija ponesrečil do-

ber kmet J. Vindiš. Konj so se mu vsled nasproti drvečega biciklja splašili. Voz se je prevrnil, treščil ob drevo in gospodarja silno poškodoval, da je moral v Ptuj zdravniške pomoči iskati. — Istega dne popoldne je udarila kobila gospodarja Helerja nekega njegovega viničarja v trebuh, tako da se ponesrečenec bori sedaj s smrtjo.

»Gornjeptujsko polje. Po Gornjeptujskem polju so veliki siromaki. Kar ni po zgornjem polju vsega toča pobila, so morali strneno pokositi, sedaj pa vse uničuje vsakdanja megla. Ubogo ljudstvo! Sedaj pa še krompir. Je po tako nizki ceni, da bi ga radi kupci-židovi kupili po 4 K, a seme se je moralo plačevati po 9, 10 do 11 K.

Ljublianske novice.

lj Zločinski elementi hočejo delati »ret in mir«. Poročali smo že v našem listu, da so pričeli nekateri orjunci aretirati »proti-državne« elemente. Tako je pred nekaj dnevi skupina orjuncv aretirala pekoveškega pomočnika Lukeka in dijaka M. Aretacijo je napovedal orjune Milan Srečnik, po poklicu kurjač. Kot je razvidno iz sodnih aktov, je ta Srečnik svoj čas ukradel mehaniku g. Pračku kolo. Radi tega je bil obsojen na šest mesecev zapora. Skoro istočasno ga je zasledovala zagrebška policija, ker je prodajal po Zagrebu sumljive predmete, ki so bili, kakor se je uradno ugotovilo, ukradeni na nekem mariborskem sokolskem (!) izletu. Mož je pobegnil v Italijo, kjer se je klatil v vrstah italijanskih fašistov. Ko so mu postala tla tudi tam vroča, se je vrnil in postal jugofašist pod plaščem Žerjavovega »nacionalizma«.

lj Pri »akademiku« Grubešiču se je našlo vlomilno orudje. Pri orjuncu Grubešiču, glavnem krivcu za uboj pred glavno pošto, se je našlo povodom preiskave na njegovem stanovanju mnogo vlomilnega orodja in orožja! Gotovo se je uporabljalo to v prosepah državnega edinstva!

lj Orjunci »demonstrirajo«. V nedeljo zvečer so pijani orjunci tulili po Karla Marksa trgu pred Delavskim domom, ki je zapečaten. — Orjuncem se ni dovolj to, da je dom po Žerjavu zapečaten in da je prepovedano sestajanje v njem lastnikom tega doma, zadržnikom-delavcem, temveč nameravajo še nova nasilstva. To je sklepati iz tega, da je prišlo v dom že več orjuncv pod pretevo, da iščejo Baznika, ki je v zaporu. Zato pošiljajo »vinske trgovce«, češ da bi radi opravili gotove kupčijske zadeve. Tudi privatne stranke v domu strahoma gledajo te nezakonitosti, ki se ne bodo končale prej, dokler ne bo šel Žerjav. Dom stražita dva stražnika.

lj »Krekova Mladina v Ljubljani« je imela sinoči svoj III. redni občni zbor, katerega se je udeležila mnogoštevilna krščanskosocialistična mladina. Občni zbor je pozdravil v imenu Prosvetne zveze g. Jernej Hafner, dalje dr. Andrej Gosar in še več naših odličnih gostov, prijateljev našega gibanja. Občni zbor je pokazal silno moč ideje krščanskosocialističnega programa, in kako se je ta ideja globoko vkoreninila in razširila zlasti med našo mladino. Izvolil se je nov odbor, ki jamči vsestransko, da se bo naša krščanska socialistična misel čimprej razvila in vzela zlasti pod svoje okrilje našo mladino, ki se še danes ni znašla v skupni fronti proti enotnim sovražnikom, to je proti vsem, ki jim je delavno ljudstvo edino le objekt za izkoriščanje. Gotovi smo, da bo naša Krekova Mladina s svojim načrtom, ki ga je sestavil novi odbor — v svrhu najsilnejšega razmaha v naše delavno ljudstvo — odprt eroke pri vseh, ki čutijo ljudsko in ki jim ni program le gola fraza. »Krekovci« naprej po tej poti!

lj Ljubljanski čebelarji prirede v nedeljo, dne 3. avgusta v Podkraju pod Krimom pri za čebelarstvo zaslužnemu gostilničarju g. »Anzelcu« domačo veselico. Dopoldan ob 10. uri bo sv. maša pri sv. Janezu v Podkraju, nato poljudno predavanje o čebelarstvu in popoldne domača veselica. K tej zabavi se vljudno vabijo vsi čebelarji, prijatelji čebelarstva in narave.

lj Umrlk so v Ljubljani: Uršula Barborič, gostilniška uslužbenka, 78 let. — Fran Cerar, šolski učenec, 10 let. — Albina Jeltnikar, pletilka, 16 let. — Alojzij Hočevnar, delavec, 71 let. — Ivan Tonja, ključavničarski vajenec, 16 let. — Matija Trampuš, nadoficijal v p. 60 let.

lj Izgubljen. V soboto 12. julija popoldne je nek deček izgubil na poti od brivnice Druškovič, Metelkova ulica mimo belgijske vojašnice proti Prisojni ulici vsoto 62 Din, sestojajoča iz 6 kovačev in 2 Din. Pošten najditelj se vljudno prosi, da imenovano vsoto izroči na Zalokarjevi ulici št. 11, 1. nadstropje desno, Vodmat.

Orlovski vestnik.

Širša seja vadičeljskega zbora ljubljanskega orlovskega okrožja se vrši dne 24. julija ob 7 zvečer v Ljudskem domu. Vabljeni so poleg srenjskih zastopnikov vsi odsekovni načelniki. Program silno važen. Bog živi!

Polorična vožnja za prireditve ljubljanskega orlovskega okrožja dne 3. avgusta v D. M. Polju ni dovoljena. Ta neugodnost naj nikogar ne ustraši. Čim več zaprek in ovir od drugih tem več navdušenja in požrtvovalnosti pri nas! Na plani

Gospodarstvo.

Za ribniško-kočevsko domačo obrt.

V trgovski pogodbi z Italijo je načelno odbito vsako krošnjarenje po Italiji. Izjemno se dovoljuje samo krošnjarenje iz kočevskega in logaškega okraja, in sicer z izdelki kot prej in v teritoriji pred vojsko. Kako važno je to, čutijo posebno ribniški in velikolaški okraj, prvi s suho in lončeno robo, drugi z izdelki lesne industrije.

Kot je iz besedila pogodbe same razvidno in iz pogajanj samih, se je bil za označeno ugodnost hud boj. Italijanski delegati so predlog naše delegacije dosledno odbijali, ali pa, kot se je zgodilo v prvih pogajanjih, v recitativno stavili naravnost teritorialne zahteve za dovoljenje krošnjarenja. Ker je naša delegacija dosledno vztrajala na predlogu, so italijanski delegati po zadnjih instrukcijah iz Rima končno pristali, pa le za okraj Kočevje iz Logatec, četudi je bil predlog še za kamniški okraj (Komenda) in črnomaljski. Priborjena ugodnost je toli večjega pomena, ker so sedaj počeli Avstrijci izganjati naše krošnjare iz svoje države, naši kraji v SHS so z blagom že prenapolnjeni in nadprodukcija blaga je tolika, da se čuti težak zastoj, kar se pozna v vsaki drugi hiši v kočevskem, osobito v ribniškem okraju.

Izvozniki kongres v Beogradu.

Po inicijativi naših najvažnejših gospodarskih organizacij se sestane letos v Beogradu dne 30. in 31. avgusta drugi izvozniki kongres, na katerem bodo zastopane vse naše trgovske zbornice in gospod. organizacije.

Kongres naj ima ugotoviti možnosti eksporta iz naše države v dobi od 1. septembra t. l. pa do 31. avgusta, l. 1925.

Vsi naši izvozniki produkti so se grupirali v šest skupin, in sicer: 1. cerealijske, 2. sadje, vino, špirt, 3. živila in produkti živilarstva, 4. les in rude, 5. tekstilne snovi, opij in zdravilne rastline, 6. produkti kemične industrije in železo.

Za vse te izvozne predmete se bodo postavili podatki o razpoložljivih količinah. Tako bo inozemstvo dobilo v prihodnji sezoni vse potrebne podatke o razpoložljivih količinah naših izvoznih produktov.

Vprašanje izboljšanja in povečanja našega izvoza se bo vsestransko obravnavalo in posamezne zbornice so si že razdelile tozadnje referate. Ljubljanska trgovska in obrtniška zbornica bo referirala o sledečih točkah:

Ali pada ali se dviga naša produkcija hmelja? Kako se da produkcija zvišati in kvaliteta izboljšati? Koliko se nahaja pri nas starega železa in železnih odpadkov? Kam se izvažajo železna posoda in ali je v inozemstvu zmogla konkurence? Kako velika je produkcija karbida v celi državi in kako velika je poraba? Ali pada ali se dviga izvoz? Zakaj je izvoz premoga tako malenkosten?

Zanimiv in izbran material za dnevni red vzbuja že sedaj zanimanje vseh gospodarskih krogov.

Mlekarstvo na Letonskem.

Kakor je v športnem oziru za ves svet iznenadenje dosedaj nepoznana Finska, tako mora vzbujati v gospodarskem pogledu občudovanje majhna, nepoznana nova država Letonska, ali kakor se sama imenuje, Lat-

wija. Ta dežela, ki meri samo 65.000 km² in nima več kakor 1.650.000 prebivalcev (glavno mesto Riga), zaznamuje v kratkem času neverjeten napredek svojega poljedelstva in živinoreje. Predvsem je začela forsirati takoj po osvoboditvi mlekarstvo in v tej je dosegla tolike uspehe, da igra danes ta majhna baltiška država veliko vlogo v mednarodni trgovini s surovim maslom.

Kakor izkazuje statistika, je imela v letih 1920/1922 komaj 50 in januarja 1923 komaj 60 mlekar, med katerimi je bilo modernno urejenih sedem. Po inicijativi raznih finančnih skupin in združenih central, kot na pr. Centrala letonskih mlekarov, Pollack & Co., Ronzums, Gospodarsko društvo letonskih poljedelcev, so se začeli ustanavljati številni mlekarški obrati, tako da jih šteje danes Latvija 330 združenih mlekarov po danskem vzorcu in 118 mlekar, ki imajo obliko delniških družb. V celotni državi 448 mlekarških podjetij, ki so razdeljena po celi deželi, in sicer jih je v Livoniji 265, v Kurlandiji 67, v Zemgali 85 in v Latgaliji 31.

Latvijska vlada pa tudi ni štedila s podporami, ki so dosegle leta 1923. 1.500.000 zlatih latov (t. j. zlatih dinarjev), ki pa tudi niso bile prov. vržene, ako upoštevamo dosežene uspehe.

Ne le da je dežela sama preskrbljena z mlekarstvom izdelki, da boljše ni mogoče, si je pridobila latvijska mlekarstva industrija v zapadni Evropi številnih odjemalcev. Skozi kontrolo poljedelske uprave je šlo leta 1923. 3.618.795 kg sirovega masla. Sam izvoz pa, ki je znašal leta 1922. 953.273 kg, je dosegel leta 1923. 2.898.619 kg, v skupni vrednosti 11 milijonov zlatih dinarjev, kar pomeni 200-odstotni napredek v enem letu. Vsak komentar bi bil odveč.

* * *

g Carinarnica na Gorenjskem kolodvoru. Generalno ravnanje carin je ukinilo oddelek ljubljanske carinarnice na Gorenjskem kolodvoru.

g Obrtna šola v mariborski delavnici južne železnice. V mariborski delavnici južne železnice se v kratkem otvori obrtna šola, ki bo imela nalogo vzgajati strokovni naraščaj. Šola bo vzdrževala železniško upravo.

g Prodnica bombaža v Braziliji. Po uradnih braziljskih podatkih cenijo letos produkcijo bombaža na 3-44 milijonov centlov (za 49 odstotkov več kot lanske leto).

g Sovjetski rubelj in funt šterling. Na moskovski borzi je notiral dne 2. julija funt šterling 8-41 rubljev, 11. julija pa 8-435 rubljev.

g Anketa o novem obrtnem zakonu. Dne 24. t. m. se vrši pri ljubljanskem oddelku za trgovino in industrijo anketa o novem obrtnem zakonu.

g Efektivni oddelek pri novosadski borzi. Finančni minister je dovolil ustanovitev efektivega oddelka pri novosadski borzi brez pravice kotiranja valut in deviz. Efektivni oddelek prične poslovati 1. oktobra.

g Pred znižanjem češkoslovaške carine na žito. Kakor javlja praška »Tribuna«, namerava češkoslovaška vlada v najkrajšem času znižati carino na žito od 6 na 3 odstotke.

g Avstrijsko-bolgarska trgovska zbornica. Na Dunaju se osnuje v najkrajšem času avstrijsko-bolgarska trgovska zbornica.

g Novosadska borza. 21. julija 1924. Nova pšenica avgust, september duplikat kasa Din 325—330, stara pšenica Din 335—340, kuruza Din 255—257,50, oves Din 300, moka bazis nulerca Din 510, otrobi Din 200.

Naše italijansko posojilo. Pogajanja z Italijo za posojilo od 600 do 1000 milijonov lir se še vedno vrše. Posojilo bi se izdalo pod približno istimi pogoji, kot Poljski. Pogajanja vodi italijanski bančni sindikat, pri katerem so soudeležene poleg drugih še »Banca commerciale Italiana«, »Banca Adriatica« in »Banca commerciale Triestina«. Za posojilo se zahteva 70-odstotne obresti in amortizacijo v 20 letih. Posojilo bi se uporabilo predvsem za zgradbo železnic. Nad vse značilno za italijansko mentalnost je zahteva italijanske vlade, ki hoče imeti poleg raznih drugih ugodnosti pri izkoriščanju naših gozdov in drugih delih zaposlene samo italijanske delavce in inženere.

g Zmanjšanje svetovne tonaže. Angleški Lloyd poroča o zmanjšanju svetovne tonaže, ki znaša danes 64.023.567 ton napram 65 milijonom 166.233 tonam l. 1923. Zmanjšanje tonaže se pripisuje uničenju velikega števila ladij v zadnjih mesecih, ki so bile že docela nerabne. Nasprotno pa je prirastek tonaže ameriške konfederacije v preteklem desetletju velika. Leta 1914. so imele Združene države komaj 2 milijona ladijskih ton, l. 1924. pa že skoraj 18 milijonov. Kot kaže, bo na morju kmalu zavladovala Amerika in bo Anglija stopila v ozadje, ker je napredek v tonaži pri Angliji v zadnjem desetletju samo 40.000 ton; vsega pa ima Anglija 18.910.000 ton.

g Izkaz Narodne banke z dne 15. julija 1924. (Vse v milijonih dinarjev; v oklepaju razlika napram 8. juliju 1924.) Aktiva: metala podloga 427,4 (— 7,3), posojila na mehanice in vrednostne papirje 1342,1 (+ 2,2), račun za odkup kronskih novčanic 1208,2, račun začasne izmenjave 389,9, državni dolg 2966,3, državne domene 2138,3, saldo raznih računov 16,4, skupaj 8488,9; pasiva: glavnica in rezervni fond 31,3, bankovci v obtoku 5482,3 (— 35,7), račun začasne izmenjave 389,9, državne terjatve 0,7 (+ 0,7), razne obveze 383,4 (— 7,3), državne domene 2138,3, ažijska 63,0, skupaj 8488,9.

g Sadjarstvo v naši državi. Po podatkih poljedelskega ministrstva je v naši državi največ sliv in 50 milijonov 970.000 dreves, potem 3 milijone 685.000 hrušk in 1 milijon 738 tisoč orehov. Skupno se nahaja v naši državi 73 milijonov 470.000 sadnih dreves v vrednosti pol milijarde dinarjev.

g Nova železniška proga. Iz Zagreba poročajo, da se bo železniška proga Bihač-Bosanska Krupa otvorila za promet 17. t. m.

g Deseturni delavnik v Poljski Gornji Sleziji. Poljski minister za delo je dovolil uvedbo deseturnega delavnika v industriji Poljske Gornje Slezije, in sicer za dobo treh mesecev. Odredba je povzročila med delavstvom veliko nezadovoljstvo in pričakovati je resnih konfliktov.

g V Nemčiji je nad 2000 tvrdk pod državnim nadzorstvom. Kako poročajo iz Berlina, je v Nemčiji sedaj nad 2000 firm pod poslovnim nadzorstvom. Število takih firm se še vedno množi (dnevno za približno 30).

g Obtok červoncev v Rusiji. Dne 1. julija 1924 se je nahajalo v Rusiji v obtoku 40 milijonov 250.000 červoncev (červonec je 10 zlatih rubljev). Kovinska podlaga državne emisijske banke znaša 50 odstotkov obtoka papirnatega denarja.

g Žetev v Kanadi. Po uradnih podatkih bo letošnja kanadska žetev pšenice znatno manjša od lanske.

g Ruska žetev. Letošnja ruska žetev se ceni na 2 milijardi 786 milijonov pudov (46 milijonov 400.000 ton), torej približno ista količina kot lani. Od 77 milijonov desetlin posevkov v celi Rusiji je bilo od suše uničenih 5% milijona desetlin, na katerih ozemljih se

bo pojavila lakota, ki pa bo znatno manjša od one leta 1921. (Desetina je nekaj več kakor 1 hektar.)

g Velesemenj v Liberecu. Letošnji vzorčni velesemenj v Liberecu se bo vršil v dobi od 5. do 19. avgusta t. l. Na velesemenju bode razstavljena zlasti industrija iz severnih dežel češkoslovaške republike (tekstilno blago, jabolonski izdelki, steklo itd.) ter nudi torej posetnikom zelo ugodno priliko za prvovrsten nakup v omenjenih panogah. Posetniki velesemenja imajo 30-odstotni popust na vseh čl. pragrah in 50-odstotni popust na železnica kraljevine SHS za vožnjo v Liberec in nazaj ter poleg tega 75-odstotni pri čl. pristojbinah za vizume. Interesenti dobe legitimacije pri konsultu CSR v Ljubljani.

Maribor. »Lepega zvona glas, Seže v deveto vas — Zato naročite »Zvonoglas.«

Pevska zveza.

Polovična vožnja za udeležnike občnega zbora Pevske zveze v Cerkljah pri Krškem v nedeljo, dne 27. t. m., je dovoljena. Kdor želi dobiti izkaznico, piši takoj po njo Pevski zvezi v Ljubljano. Kdor bi je ne dobil do oddaja, vzemi listek, ostalo se bo uredilo v Cerkljah.

Prosveta.

O mrcvarjenju slovenskega jezika.

V št. 158 »Slovenca« se opravičuje uredništvo »Uradn. lista«, da se beseda »esnaf« ne da posloveniti in da je institucija »esnaf« specifično srbska (s turškim nazivom). — Ta poskus opravičevanja je pa popolnoma jalov in neutemeljen, kajti če prenesemo kako tujo besedo v drugi jezik, potem nastopi za njo istopomenben izraz tega jezika ali se pa beseda opiše, če bi naša, danes od vseh strani mrevarjena slovenščina, ki je pa drugače znana kot jezik z najbogatejšim jezikovnim zakladom, res ne imela ali poznala pojma za »esnaf« in če te »institucije« mi res ne bi poznali.

Kadar pa ne vemo pomena kaki tuji besedi, je bila do sedaj v kulturnem svetu navada, da smo se posluževali slovarjev, ki nastopijo kot tolmači in mešetarji, ako smo enkrat z lastnim jezikovnim znanjem pri koncu. Turško-nemški slovar ima najbrž licejska knjižnica v Ljubljani, če ga uredništvo »Uradn. lista« samo nima, in ta pravi, da je »esnaf« isto kar nemški »Zunft, Innung, Bruderschaft«, in isto kakor naša in tudi srbska beseda »ceh« ali »ceha«. Pa tudi ona nekako po znanstvu dišeča izjava, da je »esnaf« specifično srbska institucija (s turškim nazivom) ne drži. »Jezikoslovci« okoli »Uradn. lista« povsem ne vedo, da je »esnaf« zgolj množina besede »synf« v ednini, in tu se nam zopet objavi korenina pojma »Zunft«. Oni pa tudi podtikajo Srbom popolnoma neopravičeno srbsko institucijo »esnaf«, kajti še tretja (državna) izdaja Karadževićevega slovarja iz l. 1898. izraza »esnaf« sploh ne pozna.

Zal moramo danes že priznati, da smo do prevrata čistili svoje jezike, po prevratu pa, ko imamo tri vseučilišča z mnogimi stolkami za slavistiko, pa dopuščamo, da postane naš jezik nekako srače gnezdo ali pa jezikovno-eiganska brločnica. — Opozorjam pri tej priložnosti samo na novo kovano besedo »nacija«. Kaj potrebujemo te latinsko-italijanske tučke, ko imamo izraz »narod«, ki v slovenščini popolnoma isto označuje, kakor

Hagarin sin.

Roman. Paul Keller. — F. O.

(Dalje.) 14

»Krasna slovesnost je bila,« pravi starejša, »igrali so ko hudirji.«

»Da, čisto dobro so godli,« pravi druga, »samo veliki, ki se imenuje Steiner, se je malo napil in ni mogel z velikim basom več prav dovolj hitro za drugimi. Zato ga je dr. Friedlieb nahrulil, da naj ne ima pri piskanju tako težkega jezika. Pa to mu ni bilo všeč. »Gospod doktor,« je rekel, »saj se ne piska z jezikom! In če bi hotel, bi lahko še enkrat tako hitro piskal ko drugi in mnogo prej končal kot oni.« Nato je piskal prav hitro, a dobil je kašelj in je moral nehati.«

»Lepa slovesnost je bila,« pravi zopet prva navdušeno. »Pri novih čevljih sem podplate preplesala.«

»Seveda, kdor ima fanta, kot je Avgust Hankele odvrne druga z lahno nevoščljivostjo in majhnim vzdihom.«

»Kaj boš!« reče zopet prva v sladki jezi. »Na to ni misliti! Kaj ti vse govoriš! Vzravna je cvetoče, zdravo telo in pogledala na griček, kjer je mlad hlapec počasi vodil plug skozi mehko zemljo. Ko je dalje delala, ji je bilo srce vedno polno tajne, globoke radosti.«

Mimo pride Robert Winter, ki je oral sosedno strnišče.

Druga dekla mu zakliče kosmato šalo. Ni ji ne odgovori, samo z glavo strese in gleda zopet na plug.

»Ta je moder,« pravi prva dekla. »Ta je izredno gospodski!«

»Gospod godec, gospod godec z malho!« mu kliče mlajša.

Robert se obrne in pogleda ježno dekli. V tem ga pa že potegne plug dalje. Malo se opoteče in dekli se mu smeja.

Tako hodi nejevoljen za plugom brazdo za brazdo, gleda ves zatopljen v misli, kako se vije temna prst izpod lemeža, in priganja semtertja konje.

Domotožje ima.

Domotožje po tujini. Dolgo si je želel varnega, mirnega doma, ko ga pa ima, se čuti v zagati. Težko mu je pri sru.

Krivo je tudi to, da nima tovarišev pri sebi. Prej se je večkrat nad njimi jezil. Po izobrazbi so bili vsi za njim. Bili so pa veseli dečki. Kaj je boljše kot veselje! Nič ni lepšega kot prostost.

Kriva je tudi gospa Hartmannova, ki je proti njemu tako neprijazna, pa le, če ga dobi samega. Tedaj se je vedno ogledal, kot bi se bal, če ga kdo ne opazuje.

Dekli sta dobri. Zlasti Kristina mu stori mnogo dobrega. Često je to mučno zanj. Če pogleda v njen beli obraz in na njeno lepo obleko, ga je večkrat sram.

In Lora!

Kadar se spomni na njo, se mu razjasni obraz in konjem veselo zakliče.

Jata poznih ptic leti še v zraku daleč proti jugu. —

Orji, ubogi kmet, orji severno polje! Ni tvoje polje in tudi žetev ne bo tvoja. V jesenski megli in mrzli sapi obdeluj njivo in čakaj v ozki koči, če setev pod snegom in ledom počiva! Me pa letimo proti solncu čez svetle gore in skozi rožnate oblake, ki plavajo nad južnimi

morji, in bomo pri tujih cvetkah in pele pred tujimi šatori. Ko bo pa prihodnje leto zorel sad na njivi tvojega gospoda, se vrnemo z otročiji in pokusimo najboljša zrna.

Orji, ubogi kmet, orji severno polje! Pred šestimi dnevi je še nekdo odšel — Hartmannov Bertold, sin njegovega gospodarja. Robert ga je peljal na postajo na zapravljenčku in tudi Lora ga je spremljala, ker je imela v mestu opravka.

Smeu uhaja Robertu, kadar misli na slovo. Tedaj ne bi bil nihče spoznal malo-besedne gospe Hartmannove, ki ni poznala ljubezni. Kako je tekala po hiši razburjena od slovesa, ko je nalačila dva velika kovčega z vsemi mogočimi dobrotami in Bertolda, kako mu je ponudila še enkrat vse sladkarije!

Tako je z materami. Ena ne dela drugega, kakor da vse življenje polni žepe in čepe, druga pa umre, preden more samo enkrat ponuditi lačnemu otročičku prsi.

Ljubezen do lastnega mesa in krvi je najlažja in zato najmanj zaslužna na svetu. Ker je pa solnce, pod katerim živi naša zemlja, sebičnost ne more biti drugače, kakor da ona krona ljubezen kot herba officialis poganja bujne cvete na vseh poljih; splošna ljubezen do bližnjega pa uspeva samo na samotnih, tihih poljskih ozarh in ljubezen do sovražnika je planika na strmih pečinah, po kateri hrepene samo tisti, ki so najmočnejši in so najbolj lačni svetlobe.

Kako je skrbela, kako si prizadevala, da je bilo smešno. Da se ne bo prehladil pri vojakih! Kot da bi bil že kdo pri vo-

jaki, da se ni prehladil! Neumno je bilo, kako se je ta ženska vedla.

Ko so se končno peljali po cesti: Lora, Bertold in on, je začela Lora z nagajivo žalostjo peti:

»Ko slovo sem vzel, ko slovo sem vzel, kovčeg bil je poln in žep; ko domov sem šel, ko domov šel, bil je prazen žep.«

Zakaj je začel Bertold tuliti, da bi se omehčal kamen. Lora pa pravi silno resno: »Ne jokaj, dragi vojak, pesmi še ni konec. Poslušaj:

»Ko ni notri več in je prazno vse, stiska silna, da je jo; pišem brž domov: od mamice dospet zopet poln zaboj.«

Bertold se joka in smeji.

»Ali si ti — ti to sama naredila. Lora?«

»Čisto sama!« pravi Lora ponosno.

»Tebi v tolažbo.«

»Ti si tako dobra in modra, Lora,« stoka Bertold.

»Dobro si tudi ti,« odvrne ona.

In Bertold se hvaležno nasmehne, Robert pa udari zadovoljno konje, da so urno tekli.

Bertoldu pride zopet na jok.

»Kajne, Lora, da ne boš ljubkovala s pomožnim učiteljem, letno ima samo sedemstopenjdeset mark.«

»Pozneje bo postal cerkven pevec,« pravi Lora, »in bo imel mnogo več.«

»STENICOL« najboljšo sredstvo proti steniciam. Glavna zaloga: Drogeria A. KANC — LJUBLJANA, židovska ulica števil. 1.

omenjena tujka? To ni nikako «nacionaliziranje» našega jezika nego «pofremdovanje», in če bo šlo to tako naprej, kakor zadnja leta, bo moral vsak, kdor bo hotel čitati in tudi razumeti kak «nacionalen» časopis, znati vse stare in moderne jezike (med temi seveda tudi turščino), ali bo pa moral vselej sedeti v sredini kopice slovarjev.

Če človek vse te nezdrave pojave mirno razmotriva, pride končno do zaključka, da smatrajo nekateri naših ljudi našo rožo, katera je veljala do sedaj kot dika prirodne vonjave, samo takrat še kot rožo, če — smrdi. Narodnjak.

pr Opozarjamo še enkrat na koncerte našega koncertnega pianista Ant. Trost z Dunaja, ki se vrše v sredo. 23. julija, v Kazinski dvorani na Bledu, v soboto, 26. julija, v Društvenem domu v Kamniku in v torek, 29. julija, v veliki dvorani Zdraviliškega doma v Rogaški Slatini. Zanimivi spored obsega poleg Chopinove sonate v b-molu (z žalno koračnico), skladbe komponistov Novaka, Brahmsa, Liszta, Schumanna in Čajkovskega.

Naročajte 'Slovenca'!

Turistika in sport.

OLIMPIJSKE IGRE V PARIZU.

Sobota 19. t. m. je prinesla prve uspehe končno tudi Jugoslovanom. V telovadni tekmi je dosegel v klasifikaciji posameznikov prvenstvo Leo Štukelj, jurist iz Novega mesta. — Dosegel je 110.34 točk od 118 dosegljivih. Na drugem in tretjem mestu sta dva Čeha, na četrtem Italijan. Kot vrsta kvalificirani so dosegli Jugoslovani četrto mesto s 762 točkami. Prvo mesto so nepričakovano dosegli Italijani z 839 točkami, drugo Francozi (820), tretje Švica (816); za Jugoslavijo pridejo Amerika (715), Anglija (637), Finska (554) in Luksemburg. Češkoslovaška je kot vrsta odstopila in ostala le še v tekmi posameznikov. V nedeljo se je vršila v stadionu javna telovadba vseh udeležencev narodov, nakar so prešli zmagovalci na posameznih orodjih in v prostih vajah Olimpijska odlikovanja.

V nedeljo so se končale tudi plavalne tekme. V celotni klasifikaciji plavalnih tekem

zavzema prvo mesto Amerika, ki je dosegla 217 točk. Sledijo: Švedska (58), Anglija, Avstralija, Francija, Belgija, Japonska, Danska, Češkoslovaška, Madžarska, Holandska itd. — 18. t. m. so bili doseženi nastopni rezultati: 400 m prosti stil: 1. Weissmüller (Amerika) 5:4.2, 2. Arne Borg (Švedska) 5:5.6, 3. Charlton (Avstralija) 5:6.6. Postavljen je s tem po Weissmüllerju nov svetovni rekord. Konkurenca je bila najhujša in boj najlepši od vseh dosedanjih plavalnih bojev. Sprva je bil na prvem mestu Borg, pri 200 m je vodil Weissmüller, pri daljavi 300 m zopet Borg, nakar je Weissmüller prevladal po največjem naporu šele malo pred ciljem. — V štafeti 4 krat 100 m za dame je zmagała Amerika v času novega svetovnega rekorda 4:58.8, pred Anglijo, Švedsko, Dansko in Holandsko. — 200 m za dame prsi stil: 1. Marton (Amerika) 3:33.2. — 100 m vznok: 1. Kealoha (Amerika) 1:13.2.

V vodnem polu je zmagała Madžarska nad Češkoslovaško s 7 : 0, Belgija nad Švedsko 4 : 3.

V sabljanju je zmagal kot posameznik Madžar Posta. Italijani so vsled nekih dife-

renc z razsodiščem in temu sledečim discipliniranju odstopili od nadaljnega tekmovanja.

Slovan : Slavija 3 : 0. Ker Slavija k prvenstveni tekmi s Slovanom v nedeljo ni nastopila, se ji šteje tekma izgubljena v razmerju 0 : 3.

S. K. Svoboda I. m. : S. K. »Mladika« I. m. Danes ob tričetrt na sedem trening te kma na igrišču Mladinskega doma.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Normalna barometerska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Relativna vlaga v %	Nebo, vetrovi	Padavina v mm
20. 7. 21 h	737.9	21.6	0.8	d. obl. j. vzh.	—
21. 7. 7 h	738.3	19.5	1.4	megla	—
21. 7. 14 h	737.1	24.8	1.6	jasno vzh.	—

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani

sprejme takoj:

1 korektorja-črkostavca
za slovenski jezik

1 korektorja-lajika
za slovenski, srbo-hrvaški, nemški in italijanski jeziki.

Ponudbe pismeno.

Trgovska VAJENKA

v starosti od 14. leta naprej, poštenih staršev, s primerno šolsko izobrazbo, se sprejme v trgovino na deželi proti polni oskrbi. — Ponudbe na upravo lista pod šifro »POŠTENOST« št. 4130.

Mladenič star 21 let, INVALID (na eni nogi malo pobiljen), s precejšnjim premoženjem, želi znanja v svrhu ženitve z gospodično 16. do 20 let. Na premoženje se ne gleda, ampak na dobro srce in na nemateževano preteklost. Tajnost zanj črna. Le resne ponudbe s sliko, ki se na zahtevo takoj vrne, na upravo lista pod »Lepa bodočnost«.

Sprejme se **DIJAK** na stanovanje in hrano v Celju, Mariborska cesta 1. 4113

HLAPCA H KONJEM sprejemem. Ivan Ogrin, Grubarjevo nabrežje, Ljubljana.

UČENCA

za slaščičarsko in medicinsko obrt, krepko razvitega in poštenih staršev sprejme s hrano in obleko ali samo s hrano slaščičarna Franja Stary, Krško 20. 4079

Gospodična išče mentorinjo ali strojevisko. — Ponudbe na upravo pod »Začetnica«.

Absolvent 5. razr. gimnazije, prost aktivne vojaške službe, vešč slovensčine, nemščine, srbo-hrvaščine, želi primerne službe pri industrijskem podjetju ali kaj sličnega. Ponudbe pod »Marljiv« na upravo lista št. 4118.

Kot vajenec

se sprejme v špecer. trgovino v Ljubljani krepak deček poštenih staršev z 2 meščanskima ali realnima razredoma. — Naslov pove uprava Slovenca pod št. 4010.

Šivalni STROJ z znamko Singer, boljše vrste, prodam. Naslov v upravi pod št. 4150.

Vin. SODI, vsebuječi 3094, 2823, 1894, 1846 in 1768 litrov, se radi izselitve takoj prodajo. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4136.

V najem se da ali prodam mala kmetija,

ki se lahko redi 4 do 5 glav živine; ves poljski pridelek, velik sadni vrt, lep gozd v Siražu 8 nad Kamnikom. — Ceno pove **IVAN REMC**, MOŠNJE št. 34, pošta Radovljica. 4120

NAPRODAJ STA: lahki enovprežni stari PARUČ ali KOČJA in 10 letna lepa črna kobilica po zelo nizki ceni, katero pove **Ivan KRANJC**, Zalec 100, Slovenija. 4131

DALJNOGLED boljše vrste kupi Podružnica Slov. Plan. Društva v Kranju. 4129

Preklic.

Podpisana preklicujem vse žaljive besede, ki sem jih govorila o Francetu Halnerju s Trate in Janezu Porenja iz Retež, ker so neresnične. Zahvalim se jima lepo, ker sta odstopila od tožbe. Proti onemu, ki bi še dalje trošil te besede, se bo postopalo sodnijsko. — **MINA OBLAK**, Godešič pri škofiji Loki. 4148

Sprejme se

poslovodja

za manufakturno trgovino starejša prvo vrstna moč z dobrimi priporočili. Ugodni pogoji. — Ponudbe

R. M. Ljubljana poštni predal 69.

Lep črn premog

s 4 do 5000 kalorij, franko Ormož, tona po 300 Din, **PRODAJA Slovenska premogokopna družba** z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1.

Kot sostanovalec

se sprejme soliden gospod na hrano in stanovanje. Poizve se Milska ulica 19, II. nadstropje desno.

6 novih gostilniških MIZ in druge predmete prodaja Josip Pogačar, Radomlje 5. 4143

HIŠA naprodaj tik cerkve in šole, zraven lep sad. vrt in dve njivi. **Janez Korošec**, Radomlje št. 67. 4146

HIŠO z vrtno prodam tik postaje v okolici Ljubljane. Naslov v upravi pod št. 4144

Čitajte, važno!

Ker se v naši Sloveniji ustanavljajo razne industrije, sporočam, da imam tudi jaz prostor, vodno moč in zemljo za opoko. V bližini še ni nobene industrije. V zemlji se bodo našle še druge industr. snovi. Od postaje 15 minut. Lahko se naredi žel. proga do železnice. — Naslov pove uprava lista pod št. 4112.

Zgubil se je

v soboto 19. jul. zjutraj med Bleiweisovo cesto 32 in glavnim kolodvorom mal podolgovat ročni kovčeg iz rjavvega usnja. Vsebine: jumper in razne malenkosti. Najditej naj ga odda proti nagradi na Bleiweisovi cesti 32.

NAJBOLJŠA

REKLAMA

so oglasi v »Slovenca«.

VOZ

zapravljivček in voz za lažjo vožnjo takoj kupim. Ponudbe na upravo pod »Voze«.

Opremljena soba

se odda 1 ali 2 gospodoma. Vprašati je pri vratarju hotela »Slon«, Ljubljana.

Rdečo deteljo

(za jesensko setev) ima oddati **FRAN POGAČNIK**, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36. 4124

Kupim ali vzamem v našem pekarijo, gostinjo ali samo pekarijo. — **SLIVAR, LJUTOMER**. 4081

Nedvomni znaki

»Pravega : **FRANCKOVEGA** : kavnega pri-datka« in sicer: ime »Frank« in »kavni mlinček« izražajo se posebno na novi, rjavo-modrobeli etiketi za zabožke. — »Pravi : **FRANCK** : z mlinčkom« je nenadkriljiv v aromi, okusu in izdatnosti. —

Berdo

za tamburaške zборе, popolnoma nov in nerabljen se poceni prodaja. Kje, pove uprava lista pod št. 4034.

RAZGLEDNICE

vseh vrst, pisemski, kancelijski, konceptni, trgovski, svilen, krep, gladini, stekleni, ovojni, masčobni, pergament, kredenci in tafet (barvan) papir, papirnat servijete, vpisalne knjižice, noteze ter barvice — priporočila veletrgovina **OSVALD DOBEIC**, Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 9. 3156

Priporočamo trdko

Josip Peteline

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Najcenejši nakup

nogavic, žepnih robcev, brisačk, kloba, belega in rujavega platna, šifona, kravata, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih palic, nahrbtnikov, potrebščin za šivilje, krojače, Solingen in za obrezovanje trt.

NA VELIKO IN MALO.

VSAKOVRSNA

ročna dela

vzajem v komisijko razprodajo v moji filijali na Bledu. Naročila je poslati na »Atelje ročnih del« Nika ZIPSER, Kranj (telefon 31).

IVAN ZAKOTNIK

Telefon št. 379

mestni tesarski mojster

Telefon št. 379

Ljubljana, Dunajska cesta 46

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrežja hiše, vile, tovarne, cerkve in zvoniki; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd. **Gradba lesenih mostov, jezov, mlinov.** **Parna žaga** **Tovarna furnirja**

Inserati v »Slovenca« imajo popoln uspeh. — Inserirajte v njem!

Papir v rolah

z natisnjeno firmo in reklamo

se dobiva pri

Pantić in drug
Beograd

Mednarodni

V. Liberški semenj

9. — 15. avg. 1924.

Največji semenj za tekstilno blago.

Najboljši nakup češkosl. industrij. izdelkov v 20 blagov. skupinah. Obiskovalcem iz inozemstva ni potreben češkoslov. potni vizum.

33 % znižanje vozni cen na češko-slov. železnicah.

Sejmske legitimacije se dobivajo

v Ljubljani

Aloma Company, Kongresni trg št. 3, kakor tudi v vseh večjih mestih.

Sejmski urad v Liberch na Češkem

Češko-Slovaška.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopu)

Obrestovan'a vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujemi in krediti vseh vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-depositi itd. itd. **Brzjavke: Kredit Ljubljana Tel. 40, 457, 548**